

לִי־טוֹב
בְּצוּחֵי
בְּנֵי־

חֲנֻכָּה
יָד

לְעוֹלָם נִשְׁמַת

שׁוֹשְׁנָה בֵּית טוֹבָה

עֲלֵיהָ הַשְׁלוֹם

סדר הדלקת נרות חנוכה

ברכות לימוד מגילות ופרפראות

ג סדר הדלקת נרות חנוכה
תפילה מבעל הבני יששכר זיע"א • לשם יחוד מבעל הבן איש חי
זיע"א • ברכות • "הנרות הללו" (נוסחאות ספרדים ואשכנזים)

ט פיוטים לחנוכה
"מעוז צור" • "יה הצל יונה מחכה" • "אשיר שיר נאה ומתוקן"

יב מגילת אנטיוכוס
מגילה עם תרגום ללה"ק "פתשגן הכתב" • מגילה נוסח "בתי
מדרשות".

כל הזכויות שמורות

מותר להדפיס ממהדורת פדיאף זו עותקים בודדים
לשם לימוד ותפילה ולא למטרות מסחר
(נשמח לסיועים מספר חשבון בנק הדואר 31813672)

לפרטים בעניני החוברת

משה אליהו שבתי

טל' 050.4125671

mas819514@gmail.com

עיה"ק ירושלים תובב"א

סדר הדלקת נרות חנוכה

הכנה להנחת השמן

יש נוהגים לומר פסוקים אלו בעת שמניחים השמן במנורת החנוכה

וּמַחְכְּמֵתָךְ אֶל עֲלִיּוֹן תֹּאצִּיל עָלַי. וּמִבִּינְתָךְ תִּבְנוּנִי. וּבְחֶסְדְּךָ תִּגְדִּיל עָלַי. וּבְגִבּוּרְתָךְ תַּצְמִית אוֹזְבִי וְקַמִּי. וְשִׁמֵּן הַטּוֹב תִּרְיֹק עַל שִׁבְעָה קְנֵי הַמְנוּרָה. לְהַשְׁפִּיעַ טוֹבָה לְבְרִיּוּתִיךָ. שׂוֹתֵם אֶת יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכֹל חַי רָצוֹן:

לשם יחוד מהגה"ק רבי יוסף חיים זצוק"ל זיע"א

בעל ה"בן איש חי" (מ"לשון חכמים" חלק א' סימן לה)

לְשֵׁם יַחֲדָה קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁבְיֵנִתִּיהָ, בְּדַחֲלִיזוֹ וּרְחִימוֹ, וּרְחִימוֹ וּדְחִילִזוֹ, לְיַחְדָּא שֵׁם יו"ד ק"י בְּנֵא"ו ק"י בְּיַחְדָּא שְׁלֵיִם (תְּהִי"ה בְּרוּךְ הוּא) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא לְקִבֹּם מִצְוֹת עֲשֵׂה מִדְּבָרֵי סוּפְרִים לְהַדְרִיק נֵר חֲנֻכָּה לְתַקֵּן שְׁרֵשׁ מִצְוָה זוֹ בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן. וַיְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹּהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיְהֵא עֲתָה עֵת רָצוֹן, וְתִהְיֶה חֲשׂוֹנָה וּמִקְבֻלָּת וּרְצוּיָה לִפְנֵיךָ מִצְוֹת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה אֲשֶׁר אָנִי מוֹכֵן לְקִבֹּם עֲתָה.

וַיַּעֲלֶה לִפְנֵיךָ בְּאֵלֹז בּוֹנֵתִי בְּכֹל הַפְּנוֹת הָרְאוּיוֹת לְבִנּוֹן בְּנֵר חֲנֻכָּה וּמָקוֹם הַנְּחֻתָּה (ואם אינו מדליק בשמן ידלג קטע זה וימשיך "ויעלה לפניך") וּבְאֵלֹז בּוֹנֵתִי בְּכֹל הַפְּנוֹת הָרְאוּיוֹת לְבִנּוֹן בְּפִתִּילָה וּבַחֲשֻׁמַּת הַפִּתִּילָה בְּתוֹךְ הַנֵּר. וּבְאֵלֹז בּוֹנֵתִי בְּכֹל הַפְּנוֹת הָרְאוּיוֹת לְבִנּוֹן בַּחֲשֻׁמַּת הַשֶּׁמֶן, אֲשֶׁר בְּחִלּוֹף אוֹתִיוֹת א"ת ב"ש הוּא שֵׁם (בְּיָט) בְּנִקּוּד קמ"ן וְקמ"ן וְנִקּוּד שֶׁב"א. וּבְאֵלֹז בּוֹנֵתִי בְּכֹל הַפְּנוֹת הָרְאוּיוֹת לְבִנּוֹן בַּהֲדַלְקַת הַפִּתִּילָה וּבַעֲלִיַּת הַשִּׁלְחָהּ בְּסוּדוּתֶיהָ וּרְמִיזָה.

וַיַּעֲלֶה לִפְנֵיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹּהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּאֵלֹז בּוֹנֵתִי בְּכֹל הַפְּנוֹת הָרְאוּיוֹת בְּבִרְכּוֹת שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ חֻכְמִים וְכִרּוֹנִים לְבִרְכָּה, לְבִרְךָ עַל מִצְוָה זוֹ שֶׁל הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, וְסוּדוּתֶיהָ

אָמַר רַב הוּנָא הֲרָגִיל בְּנֵר הַיּוֹיִן לֵיה בְּנִים תִּלְמִידֵי חֻכְמִים (שִׁבְתָּ 99 גג ע"ב) דְּכֻתִּיב (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אֹר, עַל יְדֵי נֵר מִצְוָה דְּשִׁבְתָּ וְתִנְכַּח בָּא אֹר דְּתוֹרָה: (רש"י פס)

וְדַלְפִי שְׁמִימָה זוֹ הִיא תַקְנַת חֻכְמִים, הַזְּחִיר בָּהּ יֵצֵאוּ מִמֶּנּוּ בְּנִים חֻכְמִים כְּדֻתָּנִי עַלֶּה שֵׁם (שִׁבְתָּ ו) וְתוֹרַת הַקָּדוֹר נֵר ג' כ"ד ח"ד)

בְּרַךְ יְיָ חִילוֹ וּפַעַל יְדֵיו תִּרְצָה מִחֵין מִתְּנִים קָמִיו וּמִשְׁנָאִיו מִן יְקוּמוֹן: (דברים ג, יא □ ברכת משה רבינו ע"ה ללוי) "ד...א רָאָה שְׁעֵתִידִין חֲשִׁמוֹנָאִי וּבְנֵיו לְהַלְחֵם עִם עוֹבְדֵי בּוֹכְבִּים וְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם לְפִי שְׁחִיו מוֹעֲשִׂים י"ב בְּנֵי חֲשִׁמוֹנָאִי וְאַלְעָזָר בְּנֵגֵד כְּמָה רְבֻבּוֹת לְכָךְ נֶאֱמַר בְּרַךְ ה' חִילוֹ וּפַעַל יְדֵיו תִּרְצָה. וּמִשְׁנָאִיו מִן יְקוּמוֹן – מִחֵין קָמִיו וּמִשְׁנָאִיו מִהֵיוֹת לְחֵם תִּקְוָמָה (רש"י פס).

וּמִשְׁנָאִיו מִן יְקוּמוֹן, אֲמִירוֹ "מִן יְקוּמוֹן", לְדַבְרֵיהֶם ז"ל (ב"ר צט ב) שֶׁנִּתְנַבֵּא עַל מַלְכוּת יוֹן שְׁעֵתִידָה לְפִיכּוֹל בֵּינָה בְּנֵי חֲשִׁמוֹנָאִי לָזַח אָמַר וּמִשְׁנָאִיו מִן יְקוּמוֹן, פְּרוּשׁ אֲפִילוֹ מִן חֲזָמֵן עֲצָמוֹ שֶׁתִּהְיֶה לְחֵם לְשׁוֹנָאִים קִימָה, וַיִּשְׁרָאֵל שְׁפִלִּים בְּזָמָן עֲצָמוֹ "מִחֵין מִתְּנִים קָמִיו" וגו', וְכֵן הָיָה וְדָבָר זֶה הִיא הַדְּלָקָה בְּנֵם וְפִלָּא:

רבינו אור תפסים הקדוש פס

סדר הדלקת נרות חנוכה

וְרַמְזוּהֶם וְאוֹרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים הַנִּמְשָׁכִים עַל יְדֵיהֶם, וְעַל דְּרָכֵינוּ נִגְהָ אֹר. אֵל וַיֵּאָדָר לָנוּ בְּאוֹר פְּנֵי מַלְךְ חַיִּים, לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים.

וַיַּעֲלֶה לְפָנֶיהָ וַיֵּאֱלֹהֶינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּאֵלֵינוּ בּוֹנֵתִי בְּשִׁלְשָׁה תַּיַּחוּדִים שֶׁל בְּחִינַת הַו"ה אֱה"ה שֶׁמִּסְפָּרָם שִׁבְעָה וָאַרְבָּעִים, וּבְחִינַת הַו"ה אֱלֹהִים שֶׁמִּסְפָּרָם יב"ק, וּבְחִינַת הַו"ה אֲדָנִי שֶׁמִּסְפָּרָם אֶחָד וְתִשְׁעִים, וְשִׁלְשָׁתָם הֵם חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים אוֹתִיּוֹת שְׁעוּלִים מִסְפָּר ג"ר הַנִּרְמָזִים בְּנֵר הַנֶּגֶב. וַיַּעֲלֶה לְפָנֶיהָ בְּאֵלֵינוּ בּוֹנֵתִי בְּשֵׁם הַקְּדוּשָׁה הַנִּקְרָא (וַחֲלִיל) הַרְמוֹז בְּרֵאשִׁית תְּבוּת נֶצֶר חֶסֶד לְאַלְפִים. וְנִרְמָזוּ בְּרֵאשִׁי תְּבוּת לְהַדְלִיק נֵר הַנֶּגֶב. וַיַּעֲלֶה לְפָנֶיהָ בְּאֵלֵינוּ בּוֹנֵתִי בְּהַמְשָׁכַת הָאֶרֶת הַפָּנִים הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁהֵם שְׁנֵי שְׁמוֹת א' ל' א' בְּמֵלֶכֶת (אֱלֹף לְמִיד, אֱלֹף לְמִיד) שְׁעוּלִים מִסְפָּר שִׁי"ן עִי"ן, וְנִרְמָזִים בְּאוֹתִיּוֹת שִׁי"ן עִי"ן שֶׁל "שְׁעֻשָׁה נְסִים". וְיִתְמַתֵּק בָּהֶם שֵׁם אֱלֹהִים בְּמֵלֶכֶת (אֱלֹף לְמִיד הַי יוֹד מִי"ם) שְׁעוּלָה עִם חֲמִשׁ אוֹתִיּוֹתֵינוּ הַפְּשוּטוֹת מִסְפָּר שִׁי"ן ה"א, וְנִרְמָזוּ בְּאוֹתִיּוֹת שִׁי"ן ה"א שֶׁל שְׁעֻשָׁה נְסִים. (וַיֹּאמֶר ב' פַּעֲמִים) וַיְהִי נֶעֱם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵנָה:

תפילה מהגה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב וצוק"ל
זיע"א בעל "בני יששכר"

לְשֵׁם יְחִיד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתָהּ, בְּדַחֲלֵינוּ וּבְרַחֲמֵינוּ וּבְרַחֲמֵינוּ וּבְדַחֲלֵינוּ, לְיַחַד שֵׁם י"ה בּו"ה בְּיַחְזָדָא נְשָׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנְנִי מִבְּנוֹן בְּהַדְלָקַת נֵר הַנֶּגֶבָה לְקַיֵּם מִצְוַת בּוֹרְאֵי בְּאֶשֶׁר צִוּוּנוּ חֲכָמֵינוּ וּבְרוּנֵם לְבָרְכָה לְתַקֵּן אֶת שׁוֹרְשָׁהּ בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן:

וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיהָ וַיֵּאֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא חֲשׂוּבָה וּמִקְבֵּלָת וּמִרְצָה לְפָנֶיהָ מִצְוַת הַדְלָקַת נֵר הַנֶּגֶבָה בְּאֵלֵינוּ בּוֹנֵתִי כָּל הַפְּנוּת שְׁבוּנוּ הַבְּהִנִּים מְשַׁרְתִּי הַשֵּׁם בְּעַת אֲשֶׁר הָעִיר לְפָנֶיהָ נִפְשָׁם בְּשִׁבְלֵי כְבוֹד שִׁמְךָ הַגְּדוֹל הַגָּבוֹר

יְמֵי הַחֲנֻכָּה

מוֹבָא בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, בְּחֻדָּשׁ כִּסְלִיו יוֹכֵל לִקְנוֹת עוֹלָמוֹ בְּשַׁעָה אַחַת אִם אֶךְ יִפְנֶה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּהַתְמָדָה וַיְהִיָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִבְּטָח עוֹז וְזֶה שֶׁאָמַר הַכְּתוּב (מִשְׁלֵי ג, כו) "כִּי ה' יִהְיֶה בְּכִסְלֶךָ" כִּי תִקּוֹן יְמֵי הַחֲנֻכָּה שֶׁרָצוּ הַגּוֹיִים לְבַטֵּלָם מִתּוֹרָתְךָ וְלִכְרֹךְ תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל לְהוֹסִיף בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּיָמִים הַלָּלוּ בִּיתֵר שְׁאֵת וּבִיתֵר עוֹז (פָּרָי צְדִיק וְגוֹי יִשְׁשַׁר וְעוֹד)

וְיָמִים קְדוּשִׁים אֵלֵינוּ הֵם הַכְּנָה לְאוֹרוֹ שֶׁל מִשְׁנֵי"ח, רֵאשִׁי תִּיבוֹת מ'דִּלִּיקוֹן ש'מִנְת ו'מִי ח'נִכָּה, וְהַעֲקָר הַחֲכָם עִי"ן בְּרֵאשׁוֹ לְכָל יְנִיחַ יָמִים הַלָּלוּ הַמִּסְגָּלִים לַפֶּעַל בָּהֶם יִשׁוּעַת יוֹתֵר קָל מִבְּכָל הַשָּׁנָה! וּבִפְרָט שְׁמִטָּגִלִּים לְשׁוֹדוּכִים אֲמִתִּיִּים לְחֲשׂוֹכֵי בָּנִים וְכו' כִּי בְּחֲנֻכָּה נִפְתָּחִים שְׁעֵרֵי תְּשׁוּבָה כְּמוֹ יוֹם הַכַּפּוּרִים וְהַזְרִיז הָרִי זֶה נִשְׁכָּר... וְזִמְנֵן הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת הוּא תִקּוֹן הָעֵינַן וְאוֹר הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וְהַלֵּל הוֹרָאָה כְּפִיו כִּי הַכֹּל תִּקּוֹן אֶחָד... כְּמ"ש מֵאִי חֲנֻכָּה? דְּתַנּוּ רַבְּנָנ! וַיֵּשׁ בָּזֶה תִקּוֹן לְרַגֵּל הַגְּשָׁמִית "עַד שֶׁתְּכַלֵּה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק".

וְכַתֵּב בְּדִבְרֵי חַיִּים זִיע"א בִּימֵי חֲנֻכָּה מוֹעִיל תְּשׁוּבָה גַם עַל דְּבָרִים שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה... וְלָכֵן לֹא יִבְזוּ יָמִים הַלָּלוּ וְצָרִיךְ בָּהֶם קִדְשָׁה וְסִהְרָה יִתְרָה... וּבְשֵׁם הָאֱרִיז'ל מִסְגָּלוֹת הַיָּמִים הַלָּלוּ לְזִכּוֹת לְבַנֵּי חַיִּי וּמוֹזִיז ע"י רַבּוֹי עֶסֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וְיִרְאֵת שְׁמִים.

סדר הדלקת נרות חנוכה

והנורא. ואתה ברחמיך הרבים עוררת נצחך עליהם לנצח את אויביהם ולנצח על מלאכת בית יי, והנני עושה על דעתם ועל פונתם ועל דעת כל הצדיקים והחסידים שהיו באותו הדור שהשפעת להם נסוך וזכו לאור באור החיים, ועל דעת כל הצדיקים והחסידים שבדורותינו, ופי כפיהם ועשיתי בעשיתם, ובזכות המצוה הזאת תזבנו לנצח את אויבינו ולנצח על מלאכת בית יי, ונלה כבוד מלכותך עלינו מהרה ולא ימוש התורה מפינו ומפי ורעינו ומפי ורע ורעינו מעתה ועד עולם, ונזכה לבנים תלמידי חכמים אמן בן יהי רצון. קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו מטובה ושמח נפשנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת. מלך על כל העולם ברוך בבבורך והנשא על כל הארץ ביקרך והופע בהדר גאון ענה על כל יושבי תבל ארצה, וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יציר כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו (בג' חנוכה) י-ה-ו-ה אליו ישראל מלך ומלכותו בכל משלה (בגימטריה 1638) כ"ו פעמים חנה אותיות חנוכה, ובגימטריה מתחילה בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו).
אמן נצח סלה ועד:

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, ברחילו ורחימו, ורחימו ורחילו, ליחידא שם יו"ד ק"י בוא"ו ק"י ביחידא שלים (וא"י) ברוך הוא) בשם כל ישראל. הנה אנחנו באים לקיים מצות הדלקת נרות חנוכה כמו שתקנו לנו רבותינו וזכרונם לברכה, עם כל המצוות הפוללות בה, לתקן את שרשה במקום עליון. לעשות נחת רוח ליוצרנו ולעשות רצון בוראנו. ונעלה לפניו יתברך כאלו בונן בכל הכונות הראויות לבנון במצוה זו. ויהי געם אדני אלהינו עלינו. ומעשה ידינו כוננה עלינו. ומעשה ידינו כוננהו:

מצות נר חנוכה להדליק בפתח הסמוך לרשות הרבים, משום הנס וכו', אם יש לו חלון לרשות הרבים ידליק שם, ואם לא, מדליקם אצל הפתח. ומצוה שיניחם בטפח הסמוך לפתח משמאל, שתהא מזוזה מימין ונר משמאל, ונמצא שהוא מסובב במצוות:

ועקר הדלקת נר חנוכה, שיתעורר האדם לקבל עליו על מלכות שמים שלמה, עד שמגדל תשוקתו ויתהפכו כל מחשבותיו ומדותיו ומעשיו, בכל חושיו ואיבריו קבלת תורה שבעל פה להתניח בתורה שבכתב בתשוקה ונפיקה לרצון השם יתברך בבטול כל המסכים המבדילים בינו לבין קונו, עד שיזכה לעבוד להשם ית' בכל טבעו ממש בדבקות לרצון השם יתברך ובלב שלם בלתי שום פחד משום מדה ותארה רעה ח"ו.
(מאיר עיני חכמים)

צריך להתלהב בנר חנוכה 'עד שתכלה', שתתאנה בכלות הנפש, 'הרגל', הוא עולם המתנות, 'מן השוק' ר"ל מגדל השתוקקות. כי ח' ימי חנוכה נגד ח' ימי הסבות וביום השמיני עצרת שבכל יום תוסף הארה חדשה בתוספת מרבה. ככה ז' ימי חנוכה וביום השמיני זאת חנוכה להמשיך כל יום הארה חדשה (קהלת משה-קאניצ'י)

בספר קדשת לוי, פירש "בזמן הזה" ממש עתה, שיש בכל שנה הארה מהנסים שהיה אז, עין שם. אך מכל מקום להרגיש הארת הנס צריך האדם להיות נפרש מהטבע, וכפי מה שאינו משקע בטבע וגשמייות וכולין להרגיש, כי נס הוא למעלה מהטבע. ומכל מקום על ידי המצוה נר חנוכה יכול להיות נדבק במה שלמעלה מהטבע, שזה עקר בחינת המצוה, לדבק ולחבר האדם במה שלמעלה מן הטבע, אף שעושה עניני עולם הזה מכל מקום יוכל להיות נדבק על ידי אור המצוה שהם בבחינת עשיה גשמית כנ"ל
(שפת אמת)

נעמק מפתגמן קדישין גליון ת"י.

סדר הדלקת נרות חנוכה

"בבחימת ברכה זו, באמרו $\text{צפ}^0 1^4 2^4 \text{תל} \sim \text{צ}$, יכניס בלבו ובמחשבתו שמחה עצומה באלהותו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד, על עוצם הנס שנעשה בימים האלו בבית המקדש בפך של שמן, כדאיתא בגמרא הקדושה שכשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים כו' ולא היה בו אלא כדי להדליק יום א' ונעשה בו נס והדליקו ממנו ח' ימים".

(יסוד ושורש העבודה)

**בָּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה:**

ובברכת $\text{צ}^6 3^6 1^5 4^1 \text{מ} \text{פ} \text{מ} \text{א} \text{ל} \text{כ} \text{ו}$, יתן הודאה עצומה במחשבתו ושבח גדול ליוצריו ובוראינו יתברך שמו ויתעלה על כלליות כל הנסים והישועות הגדולות שעשה עם אבותינו בימים ההם, ויצייר במחשבתו בהודאה זו כאלו עשה ית"ש ויתעלה, עמו ממש הישועות והנסים בימים ההם" (שם).

**בָּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נְפִים
לְאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְנֵן הַזֶּה:**

בליל ראשון מברך גם ברכה זו:

**בָּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחַיִּינוּ
וְקִיָּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְנֵן הַזֶּה:**

אחר שידליק נר אחד יאמר:

נוסח אשכנז

נוסח עדות המזרח

הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ אֲנֵחֵנוּ מִדְּלִיקִין עַל הַנְּפִים
וְעַל הַנִּפְלְאוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל
הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לְאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים
הָהֵם בְּזִמְנֵן הַזֶּה. עַל יְדֵי בְּהִנְיָה
הַקְּדוּשִׁים. וְכָל מִצְוֹת שְׂמוֹנֶת יָמִי
חֲנֻכָּה. הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קִדְּשׁ הֵם. וְאֵין לָנוּ
רְשׁוֹת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. אֲלֵא לְרֹאוֹתָם
בְּלִבָּר. בְּרִי לְחֻדוֹת וּלְחֻלָּל לְשִׁמְךָ
הַגָּדוֹל עַל נִסֶּיךָ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְעַל
יִשׁוּעָתְךָ:

הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ אֲנֵחֵנוּ מִדְּלִיקִין עַל
הַנְּפִים וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל
הַנִּפְלְאוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לְאֲבוֹתֵינוּ. עַל
יְדֵי בְּהִנְיָה הַקְּדוּשִׁים. וְכָל שְׂמוֹנֶת
יָמִי חֲנֻכָּה הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קִדְּשׁ. וְאֵין
לָנוּ רְשׁוֹת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. אֲלֵא
לְרֹאוֹתָם בְּלִבָּר בְּרִי לְחֻדוֹת
לְשִׁמְךָ עַל נִסֶּיךָ (ו) נִפְלְאוֹתֶיךָ
וְיִשׁוּעוֹתֶיךָ (י"ג וְתִשְׁעָתְךָ בַּמָּקוֹם וְיִשׁוּעוֹתֶיךָ):

סדר הדלקת נרות חנוכה

ואומר מזמור "שיר חנוכת הבית". ו"ויהי נעם" ו"יושב בستر עליך" (כדלקמן).

כתב ב"מעשה הגדולים" (לרבי עלואן אבידני זצ"ל) "מזמור שיר חנוכת הבית לדוד. רבי אברהם סבע מגולי ספרד בספרו "צורר המור" אמר, דתניא בכ"ה בכסלו חנוכה, חנו בכ"ה לחודש, כי היוונים רצו להעביר את ישראל על הדת ולכן סודר מזמור שיר חנוכת הבית. ובעל "חמדת ימים" אמר שהמזמור הזה אמרו דוד וניבא על העתיד בימי יונים, וגם מכוון לימי העתיד לבנין בית שלישי שיבנה במהרה בימינו אמן, מרבי עקיבא ספורנו. והר' חיד"א רמז בפסוק ראשון מזמור שיר חנוכת ר"ת משיח, שהוא ר"ת מילה שבת חודש, שגזרו לבטלם, זהו רמז לנרות חנכה. ועוד ר"ת מזמור שיר חנוכת אבית לדוד — לשמחה אותיות לחמשיה בני מתתיהו שמסור עצמם לקדוש השם ולמשחיה שמן זית לחנוכה. ורבי דוד אבודרהם מחכמי ספרד אמר להגיד מזמור שיר חנוכת הבית לדוד במקום תפלה לדוד כל ח' ימים.

מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: אֲרוֹמְמֶךָ יי בִּי רְלִיתִנִי, וְלֹא שִׁמְחַתְּ אִיבִי לִי: יי אֱלֹהֵי, שְׁוֹעֵתִי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: יי הַעֲלִיתְ מִן שְׂאוֹל נַפְשִׁי, חַיִּיתִנִּי מִיַּרְדֵּי בּוֹר: וּמָרוּ לִי חֲסִידָיו, וַחֲדָדוּ לְזִכְרִי קִרְשׁוֹ: בִּי רָנַע בָּאֶפֶס חַיִּים בְּרִצּוֹנִי, בָּעָרֵב יִלֵּין בְּבִי וְלִבְכֶּךָ רָנָה: וְאֲנִי אֹמְרָתִי בְּשִׁלּוֹי, בְּלֹא אֲמוֹט לְעוֹלָם: יי בְּרִצּוֹנֶךָ הַעֲמַדְתָּה לְחַרְרֵי עוֹלָם, הַסִּתְרָתְּ פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל: אֵלֶיךָ יי אֶקְרָא, וְאַל אֲדַנִּי אֶתְחַנֵּן: מַה בָּצַע בְּרַמִּי בְּרִדְתִּי אֶל נְשַׁחַת, הַיּוֹדֶךָ עֹפֵר הַיּוֹגֵד אֲמַתְּךָ: שְׁמַע יי וַחֲנֵנִי, יי הִיָּה עוֹז לִי: הַפִּכְתָּ מִסִּפְדִּי לְמַחוֹל לִי, פִּתְחָתְּ שִׁקְוִי, וַתֹּאזְנֵנִי שְׂמֵחָת: לְמַעַן יִזְמְרֶךָ כְּבוֹד וְלֹא יָדָם, יי אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אֲוִדְךָ:

סגולה לשמירה לומר אחרי הדלקת נרות חנוכה ז' פעמים פסוק "ויהי נועם" ומזמור "יושב בستر" וגו':

כתב "מגן אברהם" (סימן רצה) "...וכופלין פסוק "אורך ימים" וגו' שאז נשלם השם היוצא ממנו (טור מנהגים) וע' במט"מ שהאריך בזה וכתב שיש ב"ישועתי" ב' יודי"ן וכשכופלין אותן היא ד' יודי"ן והיא שם הוי"ה במילוי יודי"ן אח"כ מצאתי בתשב"ץ כ 3-3¹⁰⁸ מִן 3 | מִן 4 | מִן 4 ~ 4⁴² צ-צ¹⁴ 1⁰ צ-צ¹⁴ 3 | 4⁴² מִן 2 | מִן 4⁴² מִן 2⁰² ת צ⁴ צ⁴ ו"כ בסידור מהר"ה והיא המילוי שם של הוי"ה במילוי יודי"ן כמ"ש של"ה כזה י' יו"ד וכו'.

בשם המגיד [בס' נר ישראל] מה שמדליקין עתה בפנים, שמחזיקים עצמו שפלים מאד בגלות וגם בפנים נמצא חיצוניות ומתקנים פתח ביתו מבחוץ כנ"ל. והכלל לבקש רחמים מהשם יתברך שעי"ה הדלקת הנרות נוכל לגרש מחשבות הרעות לפרש מחיצוניות כנ"ל. וצריך האדם להאמין לחכמים שסמכו הרבה על גס הזה וקבעוהו לזמנים טובים לדורות (שפת אמת*)

אבל נרות חנכה שמצותן כל החצי שעה ואז עושה פעלת ההארה בלב בישראל. שהשם יתברך שוכן בתוך בני ישראל כעין הארת אור המנורה שבמקדש. ואף שגבר נגמר פעלת האדם מצדו. אם כן עצם המצוה בלי פעלת האדם יש בכחה להאיר בלב ישראל קדשה כעין אור נרות המקדש ושפיר מן הדין להיות הנרות נקראים קודש בעצמם. ומוכן מ"ש האבודרהם דכיון שהם כמנורה שבמקדש הנרות הללו קודש הם (פרי צדיק).

וזה מרמז בהגמרא הנזכרת לעיל מצות נר חנכה נ"ר ראשי תיבות נ"פ"ש ר"ח, חנכה רצה לומר שהוא מחנך את עצמו לעבודת השם ית'. נר איש וביתו דהינו שהוא מתקן עצמו וביתו דהינו כל המחזיקים עמו כנזכר לעיל. (מאור ושמש*)

*נצטק מפתגמין קדישין גליון י"א.

סדר הדלקת נרות חנוכה

וַיְהִי נָעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ בּוֹנֵנָה
עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ בּוֹנֵנָה:

יָשָׁב בְּסֶתֶר עֲלִיּוֹן בָּצַל שְׂדֵי יִתְלֻנֵּן: אָמַר לֵוִי מַחְסִי
וּמַצֻּדָתִי אֱלֹהֵי אָבִיטָח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילֵךְ מִפֶּחַ
יָקוּז מִדְּבַר תְּזוּזָת: בְּאַבְרָתּוֹ יִסְדֵּךְ לָךְ וְתַחַת בְּנַפְיוֹ
תַּחֲסֶסָה צָנֶה וְסִחְרָה אֲמַתּוֹ: לֹא תִירָא מִפֶּחַד לַיְלָה מִחֵץ
יַעֲוֶה יוֹמָם: מִדְּבַר בְּאֶפֶס יִהְיֶה מִקְטֵב יִשׁוּד צִחְרִים:
יִפֹּל מִצִּדֵּךְ אֶלְפֵי וּרְכָבָה מִימִינֶךָ אֶלְפֵי לֹא יִגְשׁ: רַק
בְּעִינֶיךָ תִּבְטֵשׁ וְשִׁלְמַת רָשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אֵתָּה יְיָ מַחְסִי
עֲלִיּוֹן שְׁמֹת מְעוֹנָה: לֹא תֵאָנֶה אֶלְפֵיךָ רָעָה וְנִגַּע לֹא יִקְרַב
בְּאַחֲלָה: כִּי מִלֵּאכְיוֹ יִצְוֶה לָךְ לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: עַל
כַּפִּים יִשְׁאֹנֶנָה פֶּן תִּגְוֶה בְּאֶבֶן רִגְלֶךָ: עַל שַׁחַל וּפְתָן
תִּדְרֹךְ תִּרְמֹם כְּפִיר וְתַנּוּן: כִּי בִי חֶשֶׁק וְאַפְלָטָהוּ
אֲשַׁנְּבֶהוּ כִּי יֵדַע שְׁמוֹ: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֶהוּ עֲמוֹ אֲנֹכִי בְּצָרָה
אֲחַלְּצֶהוּ וְאֲכַבְּדֶהוּ: אַרְךָ יָמִים אֲשַׁבְּעֶהוּ וְאַרְאֶהוּ
בִּישׁוּעָתִי: אַרְךָ יָמִים אֲשַׁבְּעֶהוּ וְאַרְאֶהוּ בִּישׁוּעָתִי:

יש במנהגי החסידים להוסיף מזמורים אלו

יש אומרים בצורת המורה

אומרים אנא בכח ששה פעמים ובפעם השביעי מנגנים:

לְמַנְצַח בְּנִיגוֹת מְזֻמָּר שִׁיר: אֱלֹהִים יִחַנְנוּ
וַיִּבְרְכֵנוּ. וְאֵר פָּנָיו אֶתְנוּ. סִלָּה: לְדַעַת בְּאֶרְץ
דְּרָפָה. בְּכָל גּוֹיִם יִשְׁוַעְתָּךְ: יוֹדוּךָ עַמִּים
אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ עַמִּים בָּלָם: יִשְׁמְחוּ וִירְנְנוּ
לְאֵמִים. כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל. וְלֵאמֹרִים
בְּאֶרְץ תִּנְחֵם סִלָּה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים.
יוֹדוּךָ עַמִּים בָּלָם: אֶרֶץ נִתְּנָה וְבוֹלָתָה. וְכִרְכְּנוּ
אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: וְכִרְכְּנוּ אֱלֹהִים. וַיִּירָאוּ
אוֹתוֹ כָּל אֲפָסֵי אֶרֶץ:

אֲנָה כָּבֶת. גְּדֻלַּת יְמִינֶךָ. תִּתִּיר צְרוּרָה:
קָבַל רֵנִת עָמֶךָ. שְׁנַכְנוּ שְׁתֵּרְנוּ נִזְרָא:
זֶה גְבוּרָה. דּוֹרְשֵׁי יְהוּדָה. כְּכֶבֶת שְׁמֶרֶם:
כְּרָכֶם שְׁתֵּרֶם. רְחֵמֵי צִדְקָתֶךָ. תְּמִיד גְּמֻלָּם:
חֲסִין קְרוֹזֶשׁ. כְּרוֹב מוֹבָה. נִחַל עֲדָתֶךָ:
יְחִיד גְּמָה. לְעֶמֶךָ פָּנָה. זֹכְרֵי קִדְשָׁתֶךָ:
שׁוֹעֲתֵנוּ קָבַל. וְשִׁמְעָ צַעֲקָתֵנוּ. יוֹדֵעַ תַּעֲלֹמוֹת:
כְּרוֹךְ, שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד:

ותתבונן לפי זה, מ"ש לעיל (במאמר
אור חנה [מאמר ב' פסקו'] מתתניה"ו
בגימטריא רא"ש השנ"ה, אשר
הוא יום הזכרון, אשר הוא מסגל
לזכירה לעקרים ולעקרות, והנה
מקבל מרבתינו נוחי נפש אשר גם
ימי חנכה המה בסגלה מעין זה,
והנה על פי דברינו הנ"ל תשכיל
ותבין דבר מתוך דבר, אשר גם
הימים האלה נזכרים ונעשים בכל
דור ודור, הן מאד, ועוד יתבאר
א"ה בטעמי יום השמיני הנקרא
בפי כל ישראל זאת חנכה.

(בני יששכר, מאמר ד, אות טז)

אב"ד ית"ן

קר"ע שט"ן

גז"ר וכ"ש

בט"ר צה"ל

זק"ב טז"ע

יג"ל פ"ק

שק"ו צ"ת

וַיִּדְבֹּר יי אֵל מִשָּׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל אֶחָד
וְאַל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִכְרְבוּ אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. אֲמֹר לָהֶם: וּבְרַכְּהָ יי וְיִשְׁמְרֶהָ: יֵאָר יי
פָּנָיו אֲלֶיהָ וַיִּתְּנָהּ: יֵשֶׁא יי פָּנָיו אֲלֶיהָ וְיִשֶּׁם לָהּ
שֵׁמוֹ: וְשִׁמוֹ אֶת שְׁמוֹ עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵל
מִכְרָמָם:

נְשִׁיר המַעֲלֹת לָרֹדֶר הֵנָּה מֵת מִזֶּב וּמֵת נָעִים
נִשְׁבֵּת אֲחִים גַּם יָחֵד: בְּשֵׁמוֹ הַמִּזֵּב עַל
הָרֹאשׁ יִרֵד עַל הַזֶּקֶן וְזָקֵן אֲחֵרֵן יִשְׁרֵד עַל פִּי
מִדּוֹתָיו: כִּמְלֵךְ תִּרְמֹן יִשְׁרֵד עַל תִּרְרֵי צִיּוֹן כִּי שֵׁם
צִוָּה יְיָ אֶת הַכֹּהֵנִים חַיִּים עַד הָעוֹלָם:

הַלֵּלוּיָהּ אֲזַדָּה יְיָ בְּכֹל לֵבָב בְּסוּד יִשְׁרָיִם
וְעַדָּה: גִּדְּלִים מַעֲשֵׂי יְיָ דְרוּשִׁים
לְכֹל חַפְצֵיהֶם: הוֹד וְהַדָּר פָּעִלְוּ וְצִדְקָתוֹ עֲמַדָּת
לְעַד: וְכֹר עֲשֵׂה לְנַפְלְאוֹתָיו חֲנוּן וְרַחוּם יְיָ: מֶרֶץ
נֶתַן לִירְאָתוֹ וְיִכָּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ: בַּח מַעֲשָׂיו הַגִּיד
לְעַמּוֹ לִתְתֹּת לָהֶם נִחֲלָת גִּוִּים: מַעֲשֵׂי יְדֵיו אֲמַת
וּמִשְׁפָּט נֶאֱמָנִים כֹּל פִּקּוּדָיו: סְמוּכִים לְעַד
לְעוֹלָם עֲשִׂים בְּאַמֶּת וְיִשְׁרָ: פְּרוֹת שְׂרַח לְעַמּוֹ
צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קְדוּשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ: רְאשִׁית
חֲבֻמָּה וְרֵאָת יְיָ שִׁכְלָ מִזֵּב לְכֹל עֲשִׂיהֶם תַּחֲלִיל
עֲמַדָּת לְעַד:

הַלֵּלֶיָּהּ אֲשֶׁרִי אֵינִי יָרֵא אֶת יְיָ בְּמִצְוֹתָיו
חֶפְזָן מְאֹד: גִּבּוֹר בְּאֶרֶץ יְהוָה
וְזָרְעוֹ הוֹר וְיִשְׂרָאֵל יִבְרָךְ: הֵן וְעֵשָׂר בְּבֵיתוֹ
וַיִּצְדָּקְתוּ עַמֻּדַת לְעַד: וְרַח בְּחֶשֶׁךְ אוֹר לְיִשְׂרָאֵל

[illegible]

אחרי התפילות זאת ${}^6_3 {}^4_2 \text{ק}^3 \text{ספן}^0 \text{צ}^6 \text{ק}^6 \text{צ}^2$ להתפלל לרפואה, זיווג, פרנסה טובה ולכל הישועות. ומובא משם ספר "שפתי צדיק" שהסתכלות בנר חנוכה היא סגולה ותיקון לראיות אסורות. ובשם ה"אוהב ישראל" נאמר, דמסוגל להעביר מרה שחורה, שמאיר עיניים ומשמח הלב.

פיוטים לחנוכה

סימן מרדכי חזק:

מָעוֹז

צור וְשִׁיעֲתִי לָךְ נָאָה לְשִׁבְתָּ. תִּבְנוֹן בֵּית תְּפִלָּתִי וְשֵׁם
תּוֹרָה גִּזְבָּח. לָעֵת תִּכְבִּין מִטְבַּח מִצֵּר הַמִּנְחָה. אִזְ אֲנִי מִזְמֹר
בְּשִׁיר מִזְמֹר תִּנְתָּה הַמִּזְבֵּחַ:

רְעוֹת

שְׂבָעָה נִפְשֵׁי בִּגְזוֹן בָּחִי בִּלְחָה. חֲוִי מָרְרוּ בְּקִשֵּׁי בִּשְׁעָבוֹד
מִלְּבוֹת עֲגָלָה. וּבִידוֹ הַגְּדוּלָּה הוֹצִיא אֶת הַסְּגָלָה. חֵיל
פָּרַעַה וְכָל יוֹרְעוֹ יִרְדּוּ כֹאֲבָן בַּמִּצְוִלָה:

דְּבִיר

קָדְשׁוֹ הִבִּיאֵנִי וְגַם שֵׁם לֹא שָׁקַטִּי. וְכֹא נִגְשׁ וְהַגְלֵנִי. בִּי
זָרִים עָבַדְתִּי. וְיִין רַעַל מִסְכָּתִי כְּמַעֲט שֶׁעָבַרְתִּי. קִין
בָּבֶל. זָרְבָבֶל. לִקְצֵן שְׂבָעִים נוֹשְׁעָתִי:

בְּרוֹת

קוֹמַת בְּרוֹשׁ בְּקֶשׁ אֲנִי בֶן הַמִּדְבָּא. וְנִהְיִיתָ לֹז לַפֶּחַ
וְלַמּוֹקֵשׁ לַמּוֹקֵשׁ וְנִאֲמָתוֹ נִשְׁבַּתְתָּ. רֹאשׁ יְמִינִי נִשְׁאֲתָה.
וְאוֹיֵב שְׂמוֹ מִחִיתָ. רֹב בְּנָיו וּבְנֵינִי עַל הָעֵץ תִּלְחִיתָ:

יְוָנִים

נִקְבְּצוּ עָלַי אִזִּי בִימֵי חֲשָׁמְנִים. וּפְרָצוּ חוֹמוֹת מִגְדָּלִי
וְטִמְאוּ כָּל חֲשָׁמְנִים. וּמְנוֹתַר קִנְיָנִים נִעְשָׂה גַם
לְשׁוֹשְׁנִים. בְּנֵי בִינָה יְמֵי שְׂמוֹנָה קָבְעוּ שִׁיר וּרְנָנִים:

חֲשׂוֹף

זָרוּעַ קָרְשֶׁךָ וְקָרֵב קִין הִשְׁוֵעָה. נָקָם נִקְמַת דָּם עָבַדְתִּי
מֵאֲמָה הִרְשָׁעָה. בִּי אֶרְכָּה לָנוּ הַשָּׁעָה. וְאִין קִין לִימֵי
הִרְשָׁעָה. דַּחַה אֲדַמּוֹן בְּצֵל צִלְמוֹן תִּקָּם לָנוּ רוּעָה שְׂבָעָה:

תוספת שהוסיף הרמ"א מופיע בספר אשל הגדולים

מָעוֹלָם

הָיִיתִי יוֹשֵׁעִי, בְּבוֹדֵי יַמִּים רִאשִׁי, שְׂמַע נָא קוֹל שׁוֹעִי, מִלְּכִי
אֱלֹהֵי קְדוֹשִׁי, הַעֲבֵר חֲטָאֵי וּפְשָׁעֵי, גַם בְּגִלּוֹת הִרְבִּיעִי, חֲזָק
יִשְׂרָאֵל, וְתִכְנֵעַ יִשְׁמַעֲאֵל, וּמֵאֲדוֹם תִּפְדֶּה נַפְשִׁי.

"ואין מספידין בהן (בחנכה) שלא להסיח
דעתם מהכנעת ועבודת השם יתברך,
שאין השכינה שורה אלא מתוך
שמחת הלב", וכו'.

"לבוש" או"ח סי' תרע, סע"ג

"גם גדול היה שם"

נהגו שהילדים משחקים
בדריידיל (ה'סביבון') שנכתב
עליו נ.ג.ה.ש. שהם ראשי תיבות
"גם גדול היה שם", דהיינו בבית
המקדש, מקום בו נמצא פח
השמן, כדי שלא יסחוו דעתם
מהנס (וכמעט שהובא בלבוש לעיל,
שלבן אין מספידין בחנכה). וראה לקמן
רמזים נוספים באותיות אלו.

רמזים רבים נאמרו בזה, ומתי
החלו לנהג בו. ויש סבורים
שהוא עוד מזמן החשמונאים.
יש שאמרו, שבאשר עסקו
בתורה בסתר והיו נחבאים
במערות, היו הילדים משחקים
בזה, בפתח המערה, בשעה שהיו
עוברים וינים במקום וזה היה
סימן שאויבים באזור.

ועל פי זה רמזו גם באותיות
שעליו: נ.ג.ה.ש. שהוא אותיות
גשנה - על דרך הכתוב (בראשית
מו, כה) "ואת יהודה שלח לפניו אל
יוסף להורות לפניו גשנה" וכדרך
שהיה נשלח להקים בתי
מדרש ותלמודי תורה בגלות
מצרים ערות הארץ, בן הם
מקימים את התורה תחת גלות
יון. ונבחר לזה דוקא יהודה,
שהוא קנא לשם השם ושרף את
העגלות ששלח פָּרַעַה, שהיו
מקוים עליהם עבודה זרה,
כמובא במדרש.

סימן יהודה. מיוחס לרבי יהודה הלוי זיע"א

יה הציל יונה מחרבה. וזמעה לך מפכה.

ותשמיח בך אתה מלכה. בשמזנת ימי חנכה:

חורו לנאה על נאים. ונורא על כל נוראים.

הציל את נין חשמונאים. מיד צר כי בהם הפה:

וישירו עמך שירות. וזמורות מפז וקרות.

בהדליקם את הנרות. בשמזנת ימי חנכה:

הרשו לאל כל לבבות. כי נמר עיינו מזכות.

שמחו בנים עם האבות. בדת מני ים ארפה:

האל ימינו יחדש. וצר להריגה יקדש.

ישלח עזרה מקדש. ומציון וסעדה:

זמר זה הובא בספר "תולדות אהרן ומשה" (באדיבות בנו ר' ציון מעלם שליט"א) וכתוב שם "אמר המו"ל היות ושיר זה היו שרים בבגדאד ולא מצוי בספרי השירים ראיתי לנכון להעתיקו כאן מכתב יד. לחן: י"ה הצל יונה..."

סימן ישראל בן משה

אשיר שיר נאה ומתוקן. על הנסים ועל הפרקן:

יום נברה יד חשמונאים, על מלכות וזן הרשעה:

שיר אשיר ורננים נאים, לאל ברוך גורד העה.

רהב נדבאים על נאים, ושם על ידם תשועה:

אל מסר רב ביד מועט, ונתן מלא בריקן:

בן אהרן ובניו יחד, אזי היו לראש פנה:

מקדש עברו בלי פחד, מצאו פה שמן ממונה:

שמדתה ליום אחד, והדליקו בה שמנה:

הדליקו ימים שמנה, כי אל הפך פה לנקמן:

חנוכה בקננים

צריך לעשות תנאי מפרש שאינו מקצה את השמן למצוות נרות חנכה אלא כשעור המצוה ואז אפשר להשתמש בשמן לסגלות והנשאר כל יום מהנרות שכתבו נשים בצנצנת וישמר – וסגולה לרפואה שלמה ולמחלת השושנה – למרח על מקום החולי. את הפתילות לשים בשקית ולשמור לפסח, לשרף אותם עם הקמין.

רצוי מאוד בחג הסוכות הבא לתלות שמן זית בסקה, להשאיר אותו עד סוף החג – שישאב את כל קדשת האשפזין הקדושים ובזמן זה סגולה עצומה להדליק נרות חנכה. (לרפואת יוסף חיים בן גורגיה)

טעם נוסף, מובא מהגדה"ק רבי פינחס מקוריץ זיע"א, "מה שנוהגים לרשם על הדריידיל נגה"ש אמר הרב שהוא מרמז על כל מצוות שהם בחנכה, הינו הדלקה ואמירת הלל. וזה נ"ש בנרות שמונה ה"ג חלל ג'מור, ואמר הוא נ"י בין שמונה ישראל תורה בשם שיש ע' פנים [לתורה] כך וכו' [יש ע' פנים למנהגים] ונ"ל קמץ לזה [עפי' דברי הרז"ל שאמר שכל הנסים באים מהיכל משיח וגם בחנכה יורד אור של משיח בנ"ל וזהו הרמז] שהר' אותיות [ג.ה.ש.].

בגימטריה משיח

(אמרי פינחס"ש שער ד' אות רכב. ע"ע "קשבה לטובה" דף ו' אלקסנדר, בקמה שרמז בג' אותיות נגה"ש גימטריה משיח, דחנכה היא הכנה למשיח ובו מתנוצץ אורו של משיח. ועין "קול שמחה" פשיקא מקץ אות יח, לענין הרמז לב' משיחים) נראה להוסיף טעם נדל"א, שהאותיות החזרות עליו שהם "ג.ה.ש.ה." היה להזכיר גזירת בית דין של חשמונאי לאסור "נגסז" – נדה שפחה גויה זונה, (ועין סנהדרין פב ע"א: ע"ז לו ע"ז). ואולי היות שזנה קלוי רק ככהנים (ועי' רש"י בע"ז סס) נתנו אות ה' במקום אות ז', שכינעו אות ה' רומז על קדושת ישראל, שאותיות י"ד ויא"ז שבשם הוי"ה ב"ה רומז על הזכר, ואותיות ה' ראשונה וה' בתחלה לאשה.

[ומכל אלו וטעמים נוספים, אין מקום לסימן המחדש ג.ה.פ. ומה מקום לומר "פה" כשבצנצנותינו הריבים לא נבנה עדין בית המקדש והר בית אלקינו ביד זרים טמאים, ולא זכינו לעלות ולהראות ולעשות חובתינו בבית הגדול.]

סדר הדלקת נרות חנוכה

מגילת אנטיוכוס

פתשגן הכתב

- 1 והוה בימי אנטיוכוס מלכא דיון מלך רב ותקיף הוה וחסין בשלטניה וכל מלכיא ישתמעון ליה:
 - 2 הוא כבש מדינן סגיאין ומלכין תקיפין אסר ואצרי בירניותהון והיכליהון אוקיד בנורא וגובריהון באסר אסר:
 - 3 מימי אלכסנדרוס מלכא לא קם מלך כותיה בכל עבר נהרא:
 - 4 הוא בנא מדינתא רבתא על ספר ימא למהוי ליה לבית מלכו וקרא לה מדינת אנטיוכוס על שמה:
 - 5 ואף בגריס תניניה בנה מדינתא אחרנתא לקיבלת וקרא לה בגריס וכן שמיה וכן שמהתהון עד יומא דנא:
 - 6 בשנת עשרין ותלת שנין למלכותיה היא שנת מאתן ותלת עשר שנין לבנין בית אלהא דך שוי אפוהי למיסק לירושלם:
 - 7 ענה ואמר להדברוהי הלא ידעתון די איתאי עמא יהודאי די ביהוד ביננא:
 - 8 לדחלתנא לית אינן מתקרבין ובנימוסנא לא עבדין ודתי מלכא שבקין למיעבד דתיהון:
 - 9 ואף אנן מסברין ליום תבר מלכיא ושלטניא דאמרין אמתי ימלוך עלינא מלכא ונשלוט בימא וביבשתא וכל עלמא בידנא יתמסר:
 - 10 לית רבות מלכותא למישבק אלין על אפי ארעא:
 - 11 כען איתו וניסק ונגזר עליהון ונבטל מנהון קימא דאתגזר בהון שבתא ירחא ומהילותא. ושפר פתגמא בעיני רברבנוהי ובעיני גברוהי:
- 1 ויהי בימי אנטיוכוס מלך יון מלך גדול וחזק היה ותקיף בממשלתו וכל המלכים ישמעו לו:
 - 2 והוא כבש מדינות רבות ומלכים חזקים והחריב טירותם והיכליהם שרף באש ואנשיהם בבית אסורים אסר:
 - 3 מימי אלכסנדרוס המלך לא קם מלך כמוהו בכל עבר הנהר:
 - 4 והוא בנה מדינה גדולה על חוף הים להיות לו לבית מלכותו ויקרא לה מדינת אנטיוכיא על שמו:
 - 5 וגם בגריס משנהו בנה מדינה אחרת כנגדה ויקרא לה בגריס על שמו וכן שמותם עד היום הזה:
 - 6 בשנת עשרים ושלוש שנים למלכו הוא שנת מאתים ושלוש עשרה לבנין בית א'להים שם פניו לעלות לירושלים:
 - 7 ויען ויאמר לשריו הלא ידעתם כי יש עם היהודים אשר בירושלים בינינו
 - 8 לאלהינו אינם מקריבים ודתנו אינם עושים ודתי המלך עוזבים לעשות דתם:
 - 9 וגם הם מיחלים ליום שברון המלכים והשלטונים אומרים מתי ימלוך עלינו מלכנו ונשלוט ביום וביבשה וכל העולם ינתן בידנו:
 - 10 אין כבוד למלכות להניח אלה על פני האדמה:
 - 11 עתה באו ונעלה עליהם ונבטל מהם את הברית אשר כרת להם אלהיהם שבת ראש חדש ומילה. וייטב הדבר בעיני שריו ובעיני כל חילו:

סדר הדלקת נרות חנוכה

- 12 בַּה שַׁעֲתָא קָם אַנְטִיּוֹכְס מַלְכָּא שִׁלַּח נִיקְנוֹר תַּנְיִינָה בַּחִיל וּבַעֲם סָגִיא וְאַתָּא לִירוּשָׁלַיִם:
12 באותה שעה קם אנטיוכס המלך וישלח את נקנור משנהו בחיל גדול ועם רב ויבא לעיר יהודה לירושלים:
- 13 קָטַל בַּה קְטָלָא שְׁגִיא וּבִנָּא פֻּרְכָּא בְּבִית מִקְדָּשָׁא בְּאַתְרָא דִּי אִמְר אֱלֹהָא דִּישְׂרָאֵל לַעֲבֹדוּהִי נְבִיאָא תַּמָּן אֲשֵׁרִי שְׁכִינְתָּאִי לַעֲלָמִיא.
13 ויהרג בה הרג רב ויבן במה בבית המקדש במקום אשר אמר אלהי ישראל לעבדיו הנביאים שם אשכון שכינתי לעולם. במקום ההוא שחטו את החזיר ויביאו את דמו לעזרת הקדש:
- 14 כָּל קָבַל דְּנָא כַּדִּי שְׁמַע יוֹחָנָן בֶּר מִתְתִּיָּה כְּהֵנָּא רַבָּא דְּנָא עֲבָדָא אֲתַמְלִי רִגְזָא וְחִמָּה וְצִלָּם אֲנַפּוּהִי אֲשַׁתְּנִי וְאַתְמַלִּיךְ בִּלְבִיָּה מַה לַּמִּיעֲבָד עַל דְּנָא:
14 ובהיות זה כאשר שמע יוחנן בר מתתיה כהנא רבא דנא עבדא אתמלי רגז וחמה וצלם אנפוהי אשתני ואתמליך בלביה מה למיעבד על דנא:
- 15 בְּאַדִּינָן יוֹחָנָן בֶּר מִתְתִּיָּה עֲבָד לִיָּה חֲרַבָּא זֹרְתִין תִּרְתִּין אֹרְכָא פְּתִיָּה זֹרְתָא חֲדָא תַּחֲוֹת לְבוּשׁוּהִי עֻטְפָּה:
15 ואז יוחנן בר מתתיה עשה חרב שתי זרתות ארכה וזרת רחבה, תחת בגדיו עטופה:
- 16 וּלִירוּשָׁלַם אַתָּא וְקָם בְּתַרְעָא קִרְתָּא וְקִרְא לְתַרְעִיא וְאִמְר לַהּוֹן אֲנָא יוֹחָנָן בֶּר מִתְתִּיָּה אֲתִיתִי לַמִּיעַל קִדָּם נִיקְנוֹר:
16 ויבא לירושלים וקם בתרעא קרתא וקרא לתרעיא ואמר להון אנא יוחנן בר מתתיה אתיתי למיעל קדם ניקנור:
- 17 בְּאַדִּין עֲלִין תַּרְעִיא וְנִטְרִיא וְאִמְרִין לִיָּה כְּהֵנָּא רַבָּא דִּי יִהּוּדָא קָאִים בְּתַרְעָא. עֵנָּה נִיקְנוֹר וְאִמְר לַהּוֹן עוֹל יַעוּל:
17 ואז באו השוערים והשומרים ויאמרו לו הכהן הגדול מהיהודים עומד בפתח ויען נקנור ויאמר להם בא יבא:
- 18 וְאִזּוּ יוֹחָנָן הוּבָא לִפְנֵי נִיקְנוֹר וְיַעֲן נִיקְנוֹר וְיַאמֵר לְיוֹחָנָן אַתָּה הוּא אֶחָד מִן הַמּוֹרְדִים אֲשֵׁר מִרְדּוּ בַּמֶּלֶךְ וְאִינֵם רוֹצִים בְּשָׁלוֹם מַלְכוּתוֹ:
18 ואז יוחנן הובא לפני נקנור ויען נקנור ויאמר ליוחנן אתה הוא אחד מן המורדים אשר מרדו במלך ואינם רוצים בשלום מלכותו:
- 19 עֵנָּה יוֹחָנָן קִדָּם נִיקְנוֹר וְאִמְר כַּעַן אֲתִיתִי קִדְמָךְ דִּי אַנְתָּ צְבִי אֲנָא עֲבִיד:
19 ויען יוחנן לפני נקנור ויאמר אדני אני הוא עתה באתי לפניך אשר תרצה אעשה:
- 20 עֵנָּה נִיקְנוֹר וְאִמְר לְיוֹחָנָן הֵן כְּצִינָאִי אֶת עֲבִיד סָב חֲזִירָא וְנָכוּס עַל פֻּרְכָּא וּלְבוּשָׁא לְבוּשָׁא דְּמַלְכָּא וְרוֹכּוּב עַל סוּסִיא דְּמַלְכָּא וְכַאֲחָד מִן חֲבֵרֵי מַלְכָּא תְּהוּי:
20 ויען נקנור ויאמר ליוחנן הן כצינאי את עביד סב חזירא ונכוס על פרכא ולבושא לבושא דמלכא ורוכב על סוסיא דמלכא וכאחד מן חברי מלכא תהוי:
- 21 וְכִנְמָא פִּתְגָמָא הִתִּיבִיָּה יוֹחָנָן וְאִמְר מְרִי אֲנָא דְּחִיל מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּלָמָּא דִּי יִשְׁמַעוּן כַּעֲבָדִית כֵּן יִרְגָּמוּנִי בְּאַבְנָא:
21 וכאשר שמע יוחנן השיבו דבר אדני אני ירא מבני ישראל פן ישמעו כי עשיתי כן ויסקלוני באבנים:

סדר הדלקת נרות חנוכה

- 22 יפקון כל אינש מן קודמך דלמא יהודיעון. 22 עתה יצא כל איש מלפניך פן יודיעום. אז אדין ניקנור הנפק כל אינש מן קודמוהי: נקנור הוציא מלפניו כל איש:
- 23 כל קבל דנא ביה זמנא זקף יוחנן בר מתתיה עינוהי לאלהא שמיא וסדר צלותיה קדם רבון עלמא יי". ענא ואמר אלהי ואלהא אבהתי אברהם יצחק ויעקב לא תמסרינני ביד ערלא הדין די הן יקטלינני יהן וישתבח בבית דגון טעותיה ויאמר טעותי מסרתיה בידי: 23 בעת ההיא נשא יוחנן בן מתתיה עיניו לאלהי השמים ותקן תפלתו לפני אלהיו. ויאמר אלהי ואלהי אברהם יצחק ויעקב אל תתנני נא ביד הערל הזה כי אם יהרגני ילך וישתבח בבית דגון אלהיו ויאמר אלהי נתנו בידי:
- 24 כה שעתא פסע עלוהי פסעין תלת וקבע חרבא בלביה ורמא קטילא בעזרתא דקודשא קדם אלה שמיא: 24 באותה שעה פסע עליו שלש פסיעות ויתקע החרב בלבו וישלך אותו חלל בעזרת הקדש לפני אלהי השמים:
- 25 ענה ואמר יוחנן לא תשוי עלי חובא דקטלתיה בקודשא כען כן תמסור כל עממיא די אתו עמיה לאעקא ליהוד ולירושלם: 25 ענה יוחנן ויאמר, אלהי, לא תשים עלי חטא כי הרגתי בקדש עתה כן תתן את כל העמים אשר באו עמי להצר ליהודה ולירושלים:
- 26 אדין נפק יוחנן בר מתתיה ביומא דנא ואגח קרבא בעממיא וקטל בהון קטלא סגיא: 26 אז יצא יוחנן בן מתתיה ביום ההוא וילחם בעמים ויהרג בהם הרג רב:
- 27 מנין קטליא דקטל בהון ביומא דנן שבעה (מאתן אלפין ושבעין ותרין) אלפין דהוו קטלין אילן לאילן: 27 מספר ההרגים אשר הרג ביום ההוא שבע מאות אלף ושנים ושבעים אלף אשר היו הורגים אלה לאלה:
- 28 במתיבותיה בנה עמודה על שמיה וקרא ליה קטיל תקיפין: 28 בשוּבו בנה עמוד ויקרא על שמו ממית החזקים:
- 29 וכדין שמע אנטיוכס מלכא די אתקטיל ניקנור תניניה עקת ליה לחדא ושלח להייתי ליה בגריס חייבא למטעי עמיה: 29 והי כאשר שמע אנטיוכס המלך כי נהרג משנהו נקנור צר לו למאוד וישלח לו להביא את בגריס הרשע המטעה את עמו:
- 30 ענה אנטיוכס ואמר לבגריס הלא ידעת הלא שמעת מה עבדו לי קטלו חילי ובזו משרייתי ורברבני: 30 ויען אנטיוכס ויאמר לבגריס הלא ידעת אם לא שמעת אשר עשו לי בני ישראל הרגו חילי ויבזו מחנותי ושרי:
- 31 כען על נכסיכון אנתון רחיצין או על בתיכון דילכון אינון. איתי וניסק עליהון ונבטל מנהון קיימא דגזר להון אלה דשמיא שבתא ירחא ומהילותא: 31 עתה על ממוניכם אתם בוטחים או בתיכם לכם הם, באו ונעלה עליהם ונבטל מהם הברית אשר כרת להם אלהי השמים שבת ראש חדש ומילתא:

- 32 אדין בגריס חייבא וכל משרייתיה אתא עליהון לירושלם וקטל בה קטלא סגיה וגזר בה גזירתא גמירא על שבתא ועל ירחא ועל מהילותא:
- 33 כל קבל דנא מן די מלת מלכא מהחצפא [אשכחון] גבר די גזר בריה. אייתון גברא ואף אנתתיה וצליבינון לקבל ינקא:
- 34 ואף אנתתא די ילית בר בתר דמית בעלה, וגזרתיה לתמניא יומין, וסליקת על שורא די ירושלם וברה גזירה בידה:
- 35 ענת ואמרת לך אמרין בגריס חיבא אנתון מסתברין לבטלא מיננא קימא די גזיר עמנא קימא דאבהתנא לא יפסיק מיננא ושבתא ירחא ומהילותא מבני בניהון לא יעידון:
- 36 ואפלת ברה לארעא ונפלת בתריה ומיתו תרויהון כחדא וסגיאין מן בני ישראל די הוו עבדין כן ביומיא האינן ולא משניין קיים אבהתהון:
- 37 ביה זמנא אמרין בני ישראל אילן לאילן איתו ונהך ונשבות במערתא. ולמה נחלל יומא דשבתא. ואכלי קורציהון קודם בגריס:
- 38 באדין בגריס חייבא שלח גוברין די זיינא וייתיבו על פום מערתא ואמרין להון יהודאי פוקו לוותנא אכלו מן לחמנא ושתו מן חמרנא ועובדנא תהוון עבדין:
- 39 ענין בני ישראל ואמרין אלן לאלן דכירין אנחנא מה דאתפקדנא על טורא דסיני שיתא יומין תעבדון עבדתיכון וביומא שביעאה תניחון. כען טב לנא דנמות במערתא מן דנחלל יומא דשבתא:
- 40 כל קביל דנא כדי לא נפקו לוותהון איתיאו אעין ואוקידו על פום מערתא ואיתקטילו כאלף גברי גבר וננתתיה:
- 32 אז בגריס הרשע וכל מחנותיו בא לירושלים ויהרג בהם הרג רב ויגזר בה גזירה גמורה על שבת ראש חדש ומילה:
- 33 בהיות זה כאשר היה דבר המלך נחפזו ומצאו איש אשר מל בנו וביאו האיש ואשתו ויתלו אותם כנגד הילד:
- 34 וגם אשה אשר ילדה בן אחרי מות בעלה ותמל אותו לשמנה ימים. ותעל חומת ירושלים ובנה מהול בידה:
- 35 ותען ותאמר לך אומרים בגריס הרשע אתם חושבים לבטל מאתנו הברית אשר כרת עמנו, ברית אבותינו לא נבטל ממנו שבת ראש חדש ומילה מבני בנינו לא יוסר:
- 36 ותפל בנה לארץ ותפל אחריו וימותו שניהם כאחד. ורבים מבני ישראל אשר היו עושים כן בימים ההם לא שנו ברית אבותם:
- 37 בזמן ההוא אמרו בני ישראל אלה לאלה באו ונלך ונשבות במערה פן נחלל את יום השבת. וילשינו אותם לפני בגריס:
- 38 אז בגריס הרשע שלח אנשים חלוצים ויבאו וישבו על פי המערה ויאמרו אליהם יהודים צאו אלינו ואכלו מלחמנו ושתו מיינינו ומעשינו תהיו עושים:
- 39 ויענו בני ישראל ויאמרו אלה לאלה זוכרים אנחנו אשר ציונו ד' על הר סיני ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבות. עתה טוב לנו אשר נמות במערה מאשר נחלל את יום השבת:
- 40 בהיות זה כאשר יצאו אליהם היהודים ויביאו עצים וישרפו על פי המערה וימותו כאלף איש ואשה:

סדר הדלקת נרות חנוכה

- 41 בתר דנא נפקו חמשה בני מתתיה יוחנן וארבעה אחוהי ואגיתו קרבא בעממא קטלא סגיא קטילו בהון ותרכינן להיפרכי ימא דאתרחיצו לאלה שמאי:
- 42 באדין בגריס חייבא יתיב בספינתא וערק לות מלכא אנטיוכס ועמיה גוברין משזבי חרבא:
- 43 ענה בגריס ואמר לאנטיוכס מלכא אנת מלכא שמת טעים לבטלה מן יהוד שבתא ירחא ומהיולתא ואשתדור רב ומרדי בגוה:
- 44 די אן עללין כל עממא אומיא ולישניא לא כהלין לחמשה בני מתתיה מן אריון אינון תקיפין מן נשריין אינון קלילין ומן דובבן אינון חציפין:
- 45 כען מלכא ישפר עלך מלכי טבא ולא תגיה בהון במשרייתא אלין די הן תגיה בהון בגוברין זעירן תתבהית באנפי כל מלכיא:
- 46 להן כתוב ושלח אגריין בכל מדינת מלכותך דיתון רברבני חילא ולא ישתאר מנהון עד חד. ואף פיליאי מלובשי שירייתא יהון עמהון:
- 47 ושפר פתגמא הדין בעיני אנטיוכס מלכא ושלח אגריין לכל מדינות מלכותיה ואתו רברבני כל עממא ומלכותא. ואף פיליאי לובשי שירייתא עמהון אתו:
- 48 תנינות קם בגריס חייבא ואתא לירושלם ופגר שורא ונתק אבולא ותרע במוקדשא תלת עשר תרעתיא ואף מן אבנוהי פגר עד דהוו כעפרא. חשב בלביה ואמר זמנא הדא לא יכלין לי די רב חילי ותקפת ידאי. ואלהא שמאי לא חשיב כך:
- 49 וכדי שמעו חמשה בני מתתיה קמו ואתו למצפא דגלעד די הוות תמן שזיבא לישראל בימי שמואל נביא:
- 41 אחרי כן יצאו חמשה בני מתתיה יוחנן וארבעה אחיו וילחמו בעמים ויהרגו בהם הרג רב ויגרשום לאיי הים כי בטחו בד' אלהי השמים:
- 42 אז בגריס הרשע נכנס בספינה אחת וינס אל אנטייכיא אל המלך ועמו פליטי חרב:
- 43 ויען בגריס ויאמר לאנטיוכוס המלך אתה המלך שמת צווי לבטל מן היהודים שבת ראש חדש ומילה. ועתה ומרד ומרד בתוכה:
- 44 אשר אם ילכו כל העמים והאומות וכל הלשונות לא יוכלו לחמשה בני מתתיהו מאריות הם חזקים ומנשרים הם קלים ומדובים הם עזים:
- 45 עתה המלך עצתי יטיב עליך ולא תלחם באנשים מעט כי אם תלחם בהם ותבוש בעיני כל המלכים:
- 46 לכן כתוב ושלח ספרים בכל מדינות מלכותך ויבאו שרי החילות ולא ישאר מהם אחד גם פילים מלובשים שריונים יהיו בהם:
- 47 וייטב הדבר בעיני אנטיוכוס המלך וישלח ספרים בכל מדינות מלכותו ויבאו שרי עם ועם ומלכות ממלכות ופילים מלובשים שריונים עמהם באו:
- 48 שנית קם בגריס הרשע ויבא לירושלים בקע החומה וינתק המבוא וישבר במקדש שלש עשרה פרצות וגם מן האבנים שבר עד אשר היו כעפר. ויחשב בלבו ויאמר הפעם הזאת לא יוכלו לי רוב חילם ותוקפם של היהודים. ואלהי השמים לא חשב כן:
- 49 וכשמוע חמשה בני מתתיה קמו ויבאו למצפה גלעד אשר היה שם פליטה לבית ישראל בימי שמואל הנביא:

סדר הדלקת נרות חנוכה

- 50 צומא גזרו ויתיבו על קיטמא למיבעי רחמין
מן קדם אלהא שמיא:
- 51 באדין נפל בלבהון מלתא טבא יהודה בוכרא
שמעון תנינא יוחנן תליתאה יונתן רביעאה
אלעזר חמישאה:
- 52 בריך יתהון אבוהון וכדין אמר להון. יהודה
ברי אודמינך כיהודה בר יעקב דהוה אמתיל
לאריא:
- 53 שמעון ברי אודמינך כשמעון בר יעקב דקטיל
ית יתבי שכם:
- 54 יוחנן ברי אודמינך כאבנר בן נר רב חילא
דישראל. יונתן ברי אודמינך כיונתן בר שאול
דקטיל פלשתיא:
- 55 אלעזר ברי אודמינך כפנחס בר אלעזר די
קנאי קנאה ושזיב לישראל:
- 56 על דנא נפקו חמשה בני מתתיה ביומא דנא
ואגיהו קרבא בעממיא וקטלו מנהון קטלא
סגיא ואתקטיל מנהון יהודה:
- 57 בה שעתא כדי חזו בני מתתיה דאתקטיל
יהודה תבו ואתו לות אבוהון:
- 58 ואמר להון למה תבתון עני ואמרי דאתקטיל
יהודה אחינא דהוה חשיב כוות כלנא:
- 59 ענה מתתיה ואמר להון אנא איפוק עמכון
ואגיה קרבא בעממיא דילמא יובדון בית
ישראל ואתון אתבריתון על אחוכון:
- 60 ונפק מתתיה ביומא דנא עם בנוהי ואגח
קרבא בעממיא:
- 61 ואלה די שמיא מסר כל גיברי עממיא בידיהון
וקטלו בהון קטלא סגיא כל אחודי סייפא וכל
נגודי קשתא ורברבני חילא וסגניא לא
אשתאר בהון משזיב וערקו שאר עמא
להיפרכי ימא:
- 50 צום גזרו וישבו על האפר לבקש רחמים
מלפני אלהי השמים:
- 51 אז נפל בלבם עצה טובה יהודה הבכור
שמעון השני השלישי יוחנן הרביעי יונתן
חמישי אלעזר:
- 52 ויברך אותם אביהם וכן אמר יהודה בני
אודה ממך כיהודה בן יעקב אשר נמשל
כאריה:
- 53 שמעון בני אודה ממך כשמעון בן יעקב
אשר הרג יושבי שכם:
- 54 יוחנן בני אודה ממך כאבנר בן נר שר צבא
ישראל. יונתן בני אודה ממך כיונתן בן שאול
אשר הרג עם פלשתים:
- 55 אלעזר בני אודה ממך כפנחס בן אלעזר
אשר קנא לאלהיו והציל את בני ישראל:
- 56 על זה יצאו חמשה בני מתתיה ביום זה
וילחמו בעמים ויהרגו בהם הרג רב ויהרג
מהם יהודה:
- 57 באותה שעה כאשר ראו בני מתתיה כי
נהרג יהודה שבו ויבאו אל אביהם:
- 58 ויאמר להם למה שבתם ויענו ויאמרו על
אשר נהרג אחינו אשר היה חשוב ככלנו:
- 59 ויען מתתיה אביהם ויאמר אני אצא עמכם
ואלחם בעמים פן יאבדו בית ישראל ואתם
נבהלתם על אחיכם:
- 60 ויצא מתתיה ביום ההוא עם בניו וילחמו
בעמים:
- 61 ואלהי השמים נתן כל גבורי העמים בידם
ויהרגו בהם הרג כל אחזי חרב וכל משכי קשת
שרי החיל והסגנים לא נותר בהם שריד וינוסו
שאר העמים למדינות הים:

סדר הדלקת נרות הנוכה

- 62 ואלעזר הוה מתעסק לקטלא פיליאי וטבע
בפרתא דפילין. וכדי תבי בעוהי בין חייא ובין
מיתאי ולא אשכחוהי. בתר כן אשכחוהי
בפרת פיליאי:
- 63 וחדו בני ישראל דאיתמסרו בידיהון
שנאיהון. מנהון קלו בנורא ומנהון דקרו
בחרבא ומנהון צליבו על צליבא:
- 64 ובגריס חייבא מטעי עמיה קלוהי עמא בית
ישראל בנורא:
- 65 באדין אנטיוכס מלכא כד שמע דאתקטיל
בגריס חייבא וכל רברבי חילא דעמיה יתיב
בספינתא וערק להיפרכי ימא. והוה כל אתר
דהוה עלי מרדין ביה וקריין ליה ערוקא:
- 66 בתר דנא עלין בני חשמונאי לבית מקדשא
ובנו תרעין מפגריין וסגרו תרעתא ודכיאו
מקדשא ועזרתא מן קטילא ומן סאבותא:
- 67 ובעו משחתא דכא לאדלקות אנהריתא ולא
אשכחו אילהין צלוחית חדא די הוות חתימא
בעזקת כהנא רבא וידעו כי הוה דכי
כאדלקות יומא חד הוה ביה:
- 68 ואלהא די שכינ שמיא תמן יהב ביה ברכתא
ואדליקו מיניה יומין תמניא:
- 69 על כן קימו בידהם חשמונאי קימא ותקיפו
אסרא ורשמו ובני ישראל כחדא עמהון
למיעבד תמניא יומין אלין יומי חדותא כיומי
חרות מועדיא דכתיבין בספר אורייתא:
- 70 ולאדלקא בהון אנהרותא להודעא די עבדי
אלהא שמיא נצחנין בהון לא למספד ולא
למגזר צום ותענית, להן כל אינש די איתי
עלוהי מן קדמת דנא ויצלי קדם אלהיה:
- 62 ואלעזר היה מתעסק להמית את הפילים
ויטבע בפרש הפילים. וכאשר שבו בקשוהו
ואחר כך מצאוהו אשר טבע בפרש הפילים:
- 63 וישמחו בני ישראל כי נתנו בידיהם
שונאיהם. מהם שרפו באש ומהם דקרו בחרב
ומהם תלו על העץ:
- 64 ובגריס הרשע המטעה את עמו שרפו
אותו בית ישראל באש:
- 65 ואז המלך אנטיוכוס כאשר שמע אשר
נהרגו בגריס הרשע וכל שרי החיל אשר עמו
נכנס בספינה וינס למדינת הים. ויהי כל
מקום אשר היה בא שמה מורדים בו וקוראין
אותו הבורח:
- 66 אחרי כן באו בני חשמונאי לבית המקדש
ויבנו את השערים הנשברים ויסגרו הפרצות
ויטהרו את העזרה מן ההרוגים ומן
הטומאות:
- 67 ויבקשו שמן זית זך להדליק המנורה ולא
מצאו כי אם צלוחית אחת שהיתה חתומה
בטבעת כהן גדול וידעו כי היתה טהור:
- 68 והיה בה כשיעור הדלקת יום אחד. ואלהי
השמים אשר שיכן שמו שם נתן ברכה
והדליקו ממנה שמונה ימים:
- 69 על כן קימו בני חשמונאי קיום וחזקו איסור
ובני ישראל עמהם כאחד לעשות שמונה ימים
אלו ימי משתה ושמחה כימי מועדים
הכתובים בתורה:
- 70 ולהדליק בהם נרות להודיע אשר עשה
להם אלהי השמים נצוחים. ולכן אסור לספוד
בהם ולא לגזור (בהם) צום ותענית. זולתי
אשר מקובל עליו לפני זה ויתפלל לפני
אלהיו:

סדר הדלקת נרות חנוכה

- 71 ברם חשמונאי ובנוהי ואחיהון לא גזרו בהון למשבק עבדת פולנא די מקדשא, מן עדנא דנא לא הוה שם למלכות יון:
- 72 וקבלו מלכותא בני חשמונאי ובני בניהון מן עידנא דנא ועד חרבן בית אלהא דך מאתן ושית שנין:
- 73 עד יומיא האילן בני ישראל בכל גלותהון נטרין יומיא אלין וקרין להון יומי חדר מעשרים וחמשה יומין לירחא דכסלו תמניא יומין:
- 74 מן עידנא ההוא ועד עלמא לא עדון מנהון בבית מקדשהון, כהניא ולויא וחכימהון קימו עליהון ועל בני בניהון עד עלמא. כבודך יי:
- נשלמה המגילה יונת ופסוקיה שבעים וארבעה וסימנך ע"ד ולא אמצע. אמן.
- 71 אך חשמונאי ובניו ואחיהם לא גזרו בהם לבטל עבדת מלכה במקדש. ומן העת ההיא לא היה שם למלכות יון:
- 72 ויקבלו המלכות בני חשמונאי ובני בניהם מהעת הזאת עד חרבן בית האלהים מאתיים ושש שנים:
- 73 על כן בני ישראל מהיום ההוא בכל גלותם שומרים הימים האלה, ויקראו להם ימי משתה ושמחה ושמחה מחמשה ועשרים לחדש כסלו שמנה ימים:
- 74 מן העת ההיא ועד העולם לא יסורו מהם אשר היו בבית מקדשם הכהנים והלויים וחכמיהם אשר קימו עליהם ועל בני בניהם עד עולם:
- האל אשר עשה עמהם נס ופלא הןא יעשה עמנו נסים ונפלאות ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. אמן.

מגילת אנטיוכוס נוסח בתי מדרשות

(נוסח זה אינו שונה ברובו מ"פתשגן הכתב". עם זאת, בחרנו להעתיקו כאן, היות שיש בו פרטים נוספים, כגון באות סא, שם מסופר שכד השמן שנמצא היה מימיו של שמואל הנביא.)

מְנַחֵג אֲכִילַת שְׁמֹן

בְּתַבּוּ רְבוּתֵינוּ שְׁאִין לִזְלֹל
בְּשׁוּם מְנַחֵג מִמְּנֵהֵי יִשְׂרָאֵל
קְדוֹשִׁים, שִׁטְרוֹתָם בְּהֶרְרִי
קוֹדֶשׁ. וְהַמְלִיצוּ לְעִנִּין
הַמְּאֲכִלִים הַנְּהוּגִים בְּקַהְלוֹת
יִשְׂרָאֵל בְּמוֹעֲדֵים □ "אַל תִּשָּׁשׁ
תּוֹרַת אֱמֶךְ", שֶׁהֵינּוּ מֵאֲכִלֵי
הָאֵם, כִּי הָאֵם וְשִׁמְכִינָה אֵת
הַמְּאֲכִלִים. וְנִמְצָא בְּתַבּ יֵד
לְרַבֵּינוּ מִיְּמוֹן אָבִי הָרַמְבַּ"ם
שֶׁבְּתַב שְׁנֵהֵגוּ לְאֶכּוֹל
בְּחֻנְפָּה מֵאֲכִלִים טְבוּלִים
בְּשִׁמֹן הַקָּרָא סְפִינְגִי.

א והוה ביומי אנטיוכוס מלכא דיון מלך רב ותקיף הוא וחסינ בשלטנותיה וכל מלכיא ישתמעון ליה: ב הוא פתח מדינן סגיאן ומלכין תקיפין אסר ואצדי בירניתהון והיכליהון אוקד בנורא וגבריהון באיסר איסר: ג הוא בנא מדינתא רבתא על ספר ימא למהוי ליה לבית מלכו וקרא לה אנטכיא על שמיה: ד ואף בגרס תניניה בנא ליה מדינתא אוחרנתא לקבלה וקרא לה מדינת בגרס וכן שמהתהון על דנא: ה בשנת עשרין ותלת שנין למימלכיה בשנת מאתן ותלת עשר שנין לבנין בית אלהא די שוי אנפוהי למיסק לירושלים: ו ענה ואמר להדברוהי הלא ידעתון עמא יהודאי די ביהוד בינתנא לאילהנא לא פלחין ונמוסנא לא עבדין ודתי מלכא שבקין למעבד דתיהון: ז ואף אנון מסברים ליום תבר מלכיא ושלטוניה ואמרין אמתי יקום מלכאנא ונשלוט בימא וביבשתא וכל עלמא יתמסר בידנא לית רבות מלכותא למשבק אלין על אפי ארעא: ח כען איתו וניסק עליהון ונבטל מנהון קימא דגזיר עליהון שבתא וירחא ומהולתא: ט ושפר פתגמא

סדר הדלקת נרות חנוכה

בעיני רברבנוהי ובעיני כל חיילותיה: י בה שעתא קם אנטיוכס מלכא שלח בניקנור תניניה בחיל רב ועם סגיא ואתא לירושלים וקטל בה קטול סגיא ונצב צלמא בביתא דמקדשא באתר די אמר אלהא ישראל לעבדוהי נבייא תמן אשרי שכניתי לעלמייא: יא ביה זמנא נכסו חזירא ואובילו מדמיה לעזרתא דקודשא: יב וכד שמע יוחנן בר מתתיה ית פתגמא האלין אתמלי רגז וחמימה וצלים אנפוהי אשתני ואתמליך בלביה מה למעבד על דנא: יג באדיין יוחנן בר מתתיה עבד ליה חרבא זרתין אורכיה ופתייה זירת חדא תחות לבושוהי עטפה: יד ולירושלם אתא וקם בתרע קרתא ואמר לתרעייא ונטוריא אנא יוחנן בר מתתיה כהנא די יהוד אתיתי למיעל קדם ניקנור: טו אידין עלון נטורייא ותרעייא ואמרו ליה לניקנור כהנא רבא די יהוד קאים על תרעא ואמר להון עול יעול: טז אדין הנעיל יוחנן קדם ניקנור ענה ניקנור ואמר ליוחנן אנתא הוא חד מן מרודייא די מרדו במלכא ולא בעיין שלם מלכותיה: יז ענה יוחנן קדם ניקנור ואמר כען אתיתי קדמך למעבד מא די את בעי: יח ענה ניקנור ואמר ליוחנן הא כמצביי את בעי סב חזירא ונכסה לצלמא ואלבשינך לבושא דמלכותא וארכבינך על סוסא דמלכא וכחד מן רחמי מלכא תהוי: יט וכנימא פתגמא אתיביה יוחנן ואמר מרי אנא דחיל מן בני ישראל דלמא ידעון די עבדית כן ירגמוני באבניא וכען יפקון כל אינש מן קדמך דלמא יהוון בית ישראל: כ אדין ניקנור הנפיק כל אינש מן קדמוהי: כא ביה זמנא זקף יוחנן בר מתתיה עיניה לשמיא וסדר צלותיה קדם רבון עלמא ואמר אלהי ואלהא דאבהתי אברהם יצחק וישראל: כב וכן אמר לא תמסריני ביד ערלא הדין דלמא יקטליני ויהך וישתבח בבית דגון טעותיה ויאמר טעותי מסרתיה בידי: כג בה שעתא פסע לותיה תלת פסעין ודקר חרבא בלביה ורמא יתיה קטילא בעזרתא דקודשא: כד ענה יוחנן קדם אלה שמיא ואמר מרי לא תשווי עלי חובין די קטלתיה בבית מקדשך כען תמסר כל עממיא די אתאן למטעי בני ישראל די בירושלים: כה אדין נפק יוחנן ביומא ההוא ואגיה קרבא בעממיא האלין וקטל בהון קטלא סגיא וערקו עמא די אשתזיבו מן חרבא בספינתא לות מלכא אנטיוכס: כו ומנין קטילא די קטל יומא ההוא שבעין ותרין אלפין ושבע מאה די הוו קטלין גבר חבריה: כז במותבותיה בנא מנרתא וקרא שמה מקבי קטלא תקיפין: כח וכדי שמע אנטיוכס מלכא די אתקטיל ניקנור תניניה עקת ליה לחדא ושלח וקרא לבגרס חייבא מטעי עמיה: כט ענה אנטיוכס מלכא ואמר לבגרס הלא ידעתא אם לא שמעתא מא דעבדו לי בני ישראל קטאלו חילי ובזו משריתי ורברבני: ל כען על נכסיכון אתון רחיצין או על בתיכון דילכון כען איתו ונסק עליהון ונבטל מנהון קימא דגזיר עליהון שבתא וירחא ומהולתא: לא אדין קם בגרס חייבא וכל משריתיה ואתא לירושלם: לב קטל בה קטלא

נ"ח, ראשי תבות ג'ר ח'נ'קה, וגם ראשי תבות "ח'טאת ג'עורים", ש'ב'ח'נ'קה יש ת'קון ל'כל ח'ג'ש'מות, א'פילו אותם ש'פ'גמו מאד, ש'א'פילו פתילות ו'ש'מנים ש'אין מ'ד'ליקים ב'הם ב'ש'בת מ'פ'ני ש'ה'אור מ'ס'כ'ס'כת ב'הם (ש'ב'ת כ"א), פ'רוש: א'פילו אותם ח'ג'ש'מות ש'פ'גמו מאד, ש'ה'אור מ'ס'כ'ס'כת ב'הם, ה'יינו ש'לא יוכל ל'ה'ת'א'חו ב'הם ח'ינו ש'לא יוכל ל'ה'ת'א'חו ב'הם, ח"ו, ח'ג'י'צ'ין א'ל'קו'ת, מ'ד'ליק ב'הם ב'ח'נ'קה - יש ל'ה'ם ת'קון ב'ח'נ'קה, ו'ז'הו פ'רוש: כ'ב'ת'ה אין ז'קוק ל'ה' (פ'רוש: אם אחר ש'ה'ד'ליק את הח'נ'קה - כ'ב'ת'ה, אין צ'ר'י' ל'ח'וד ול'ת'ב'ר'ל'ק'ה, (ש'ב'ת ש'ט"ו) פ'רוש: אם א'פילו ח"ו נ'כ'ב'ה נ'ק'וד'ת י'הו'ד'ית מ'ח'מ'ת ג'ז'ל ח'פ'ג'מים א'זי "אין" - הוא אור אי'ר'ס'וף ב'ע'צ'מו כ'ב'י'כ'ול, "ז'קוק ל'ה'" - ואומר: "ל'מ'ע'ני ל'מ'ע'ני א'ע'ש'ה", וא'ס'וד ל'ה'ש'ת'מ'ש ל'א'ו'ר'ה ("א'ס'וד" מ'ל'ש'ון "ק'ס'וד"), פ'רוש: ש'ה'ש'י'ת מ'ק'ש'ר אותנו ל'ה'ש'ת'מ'ש ל'א'ו'ר ה' - ה'יא ח'ש'ב'י'נ'ה (ת'מ'ש'י ס'א'ר נ'ק'וד'ש נ'ק'וד'ש י"ח) ו'יש ב'ז'ה ר'ז'יו ע'ל'א'ין ו'ד"ל. כ'י ב'רא'ש-ה'ש'ש'ה, י'ום-כ'פ'ור ו'ס'ב'ות י'ד'וע מ'ס'פ'רי ה'מ'ק'ב'ל'ים ש'ח'פ'ז'ה ב'ע'ב'ד'ה ה'יא ל'ב'נות ה'פ'ר'צ'וף ב'ש'ל'מ'ות, מ'ח'מ'ת ש'פ'ג'מו מאד אין ל'נו צ'ו'רת א'דם ח"ו, ו'ב'ח'נ'קה, ע"י צ'ד'קה ש'נ'ז'ר'ים ל'ע'נ'י'ם, נ'ש'ל'ם ח'פ'ר'צ'ו'ת, ו'ל'כו יש ל'ח'ל'ק ל'ע'נ'י'ם ש'מ'ן ז'ית או ש'ע'ו'ת, וגם ית'ן צ'ד'קה כ'פ'י י'כ'ל'תו, ו'י'ה'יה ת'קון ל'פ'ר'צ'ו'ת. (ש'א'ר'ית י'ש'כ'ר'אל מ'ו'י'ל'ע'ד'נ'יק).

רעיונות מפרשת השבוע

חנוכה יוצא תמיד בפרשת מקץ ולפעמים גם מתחיל בפרשת וישב ולפעמים מסתים בפרשת ויגש. לקמן רמזים שנאמרו בספרים המקשרים את חנוכה עם פרשת השבוע.

מפרשת וישב. "וַיְהִי כְּמִשְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים וַיֵּצֵד לַיהוָה לְאַמֹּר כְּמִשְׁלוֹשׁ, בְּעֶרְךָ מֵעַתָּה שְׁעוּבֵיכֶם שְׁלוּשָׁה חֳדָשִׁים מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם הַכִּיפּוּרִים, מִקְטֹרֶג הַשָּׁטָן שֶׁלֹּא כָל עַם יִשְׂרָאֵל מִילָאוּ אֶת אֲשֶׁר הַבְּטִיחוּ בַיָּמִים הַנּוֹרָאִים לְהַשְׁתַּנּוֹת לטוֹבָה. **וַיֵּצֵד לַיהוָה לְאַמֹּר** המקטרגים ואומרים להקב"ה הַנִּרְמָז בְּשֵׁם יִהוּדָה (שם הוי"ה) **וַיֵּצֵדָה תָּמִיד בְּלֵילָהּ וַיִּנָּה הָרָה לְיִצְחָק** ואז ממליץ הקב"ה טוב על ישראל **וַיֵּצֵדָה לְאַמֹּר וַיִּהְיֶה הוֹצִיאָהּ וַיִּתְּנָהּ**, הרי הם מדליקים נרות חנוכה ובוזה הם הולכים מחיל אל חיל. והנאמר בהמשך רומז לנו חנוכה. **שִׂיֵּאלָהּ בְּחֶמְסָה** 36 כמנין נרות שמדליקים בחנוכה. החותמת, כנגד פת השמן החתום בחותם כהן גדול, הפתלים, כנגד הפתילות, המטה כנגד השמש. **וַיֵּצֵדָה לְאַמֹּר וַיִּהְיֶה כְּמִנִּי פִי עַל פִּי לֹא תִתֵּן לִשְׁלֹל בְּנִי** אומר הקב"ה אכן אני אתן לך את שלה בני, שלה רומז למשיח, שנאמר עד כי יבוא שילה.

מפרשת מקץ. ותרב משאת בנימין חמש ידות, רמזו על מסרת גבורים ביד חלשים ובסך הכל נזכרים שם חמש ידות.

מפרשת ויגש **הִשָּׁה לְכֶם אֵב או אה**, רומז על מחלוקת בית שמאי ובית הלל, האם כבית שמאי שביום הראשון (א) מדליקים שמונה (ח) נרות ופוחת והולך או כבית הלל, שביום הראשון אחד ומוסיף והולך? ונרמז "יש לנו אב" שההלכה כבית הלל, מתחילים א' ב' ומוסיף והולך. דעת בית הלל נרמזת בלשון המילה "חנוכה", ח' נרות ו'הלכה כ'בית הלל.

סגיא וגזר ביה גזירא גמירה על שבתא וירחא ומהולתא: **לֹא כָל קָבִיל דְּנָא מִן דִּי מִלַּת מַלְכָא מֵהַחֲצַפָּא כָּל דִּי יִגְזֹר בְּרִיָּה אוֹתִיאוּ גְבֵרָא וְאִתְתִּיה וְצִלְבוֹנִין לְקָבִיל יִנְקָא כַּחֲדָא:** **לֹא** ואף אתאא ילידת בר בתר מיתת בעלה וגזרתיה לתמניא יומין וסליקת על שורא דמדינתא וברה דגזירת בידה: **לֹא** ענת ואמרת לך אמרין בגרס חייבא קימא דאבהתנא לא יפסוק מנאנא ולא מבני בנאנא ואפילת ית ברה לתחות שורא ונפלת מבתריה ומיתו תרויהון סגיאין מן בני ישראל הוו עבדין כדין ולא משנין קים אבהתהון: **לֹא** ביה זמנא אמרין בני ישראל גבר לחבריה איתו ונשבות במערתא דלמא נחלל יומא דשבתא ואכלו קרציהון קדם בגרס: **לֹא** אדין שלח בגבריא ואתו לפום מערתא ואמרו בני ישראל פוקו לותנא איכולו מן לחמנא ושתו מן חמרנא ועובדנא אתון עבדין: **לֹא** עניין ואמרין בני ישראל חד לחבריה דכירין אנחנא מה דאתפקדנא על טורא דסיני שיתא יומין תעבדון עיבדתכון וביומא דשבתא תנווחון כען טב לנא דנמות מדנחליל יומא דשבתא: **לֹא** כל קביל דנא כד לא קבילו להון איתיאוו אעין רטיבין ואוקידו על פום מערתא ואיתקטיל כאלף גבר ואתתא: **מ** בתר דנא קמו חמשה בני מתתיה יוחנן וארבעה אחוהי ואגיהו קרבא בעממיא האילין: **מֵא** קטלא סגיא קטאלו בהון וערקו די אשתארו לאפרכי ימא דאתרחיצו על אלה שמיא: **מִב** באדין יתיב בגרס חייבא בספינתא וערק לות מלכא אנטיכוס ועמיה גברין דאשתיוזבו מן חרבא: **מִג** ענה בגרס ואמר לאנטיכוס מלכא אנתא מלכא שמת טעים לבטלה מן יהוד שבתא וירחא ומהולתא ואשתדרו ברברניה ולא אתו להון כל עממיא אומיא ולישינא לא כהלין לחמשה בני מתתיה די אינון מן אריון תקיפין ומן נשרין קלילין ומן דובין חציפין: **מִד** כען מלכא מלכו שפר עלך ולא תגיה קרבא עמהון במשריתא האילין דלמא תבהית באנפי כל מלכיא: **מִה** לכן שלח אגרתא לכל מדינת מלכותך ויתיו רברבי חילותא ועמהון כל עממיא ואף פיליא מלובשי שרינא: **מו** אדין שפר פתגמוהי בעיני אנטיכוס ושלח וקרא לרברבני מלכותיה ואיתיו כל עממיא ועמהון פיליא מלובשי שרינא: **מִז** תנינות קם בגרס חייבא ואתא לירושלם תרע בה תלת עשר תרעין וסגר נהרא דמדינתא ושרף אבנה עד דהוו כעפרא: **מִח** חשיב בליביה ואמר בזמנא דהא לא כהלין לי ארי רב חילי ותקיף ידי ואלהא שמיא לא חשיב כן: **מִט** וכד שמעו חמשה בני מתתיה קמו ואזלו למצפיא דגלעד באתרא דהוה להון שיזבא ביומי שמואל נבייא: **נ** צומא גזארו ויתיבו על קטמא למבעי רחמין מן קדם אלהא שמיא: **נא** באדיין נפל בלבהון מלכא טבא והוו שמהתהון יהודה בוכרא שמעון תנינא יוחנן תליתאה יונתן רביעאה אלעזר חמישאה בריך יתהון אבוהון קדם די שלח יתהון לקרבא ואמר יהודה ברי אודי עובדך כיהודה בר יעקב דמתיל כאריא ואת שמעון ברי אודי עובדך כשמעון בר

סדר הדלקת נרות חנוכה

חירות

כידוע, כל השמנים גם אלו שאינם כשרים לנר שבת, כשרים לחנוכה. **איך יתכן שמן שכשר לחנוכה ולא לשבת? תשובה,** אמר הרב יצחק זילברשטיין שליט"א, בשמן של שביעית. **נר שבת מותר להשתמש בו אבל נר חנוכה לא.**

איך יכול להיות שהשמש אסור בשימוש כשאר נרות החנוכה? תשובה, מדובר בנר שמש של בית הכנסת, שיש בו קדושת בית הכנסת (ויש לעיין)

איזה יום חשוב בשנה אין לו תאריך קבוע (גם היום שכבר נקבעו הלוחות)? **תשובה, זאת חנוכה.** הדבר תלוי אם חודש סבת מלא או חסר.

יום חַנֻּכַּת הַמִּזְבֵּחַ

וְכָתַב בְּתוֹלְדוֹת אֶהְיֶה זִיעֲא יוֹם הָרֵאשׁוֹן הוּא זְמַן הַחֲתִימָה וְי"א הוּא חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ...

נֶר שְׁמִינִי שֶׁל חֲנֻכָּה - סְגוּלָּה לְהַתְפַּלֵּל עַל יָרֵעַ בֶּר קִיּוּמָא.

מוֹבָא בִּסְפָה"ק כִּי יוֹם חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ, זֹאת חֲנֻכָּה הוּא יוֹם מִסְגָּל לְתַפְלוֹת לְזוֹכֹת לְחַיֵּי בְּנֵי וּמִזְנֵי, כִּי בְּיָמִים אֵלּוּ שֶׁל חֲנֻכָּה מֵאִיר אֹרֶה הַבֵּינָה תְּשׁוּבָה עִלְיָא וְכָל מוֹעִיל בָּהֶם תְּשׁוּבָה גַּם עַל דְּבָרִים שְׂאִין מוֹעִיל בְּכָל הַשָּׁנָה (רַבִּי חֵיִים מִצְאֵנִי זִיעֲא)

וַיְדוּעִים דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִרְוִין זִיעֲא מֵה שְׁצַדִּיקִים גְּדוֹלִים יְכוּלִּים לַפְעַל בְּרָאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַכַּפּוּרִים מִסְגָּל כָּל יְהוּדֵי בְּעֶצְמוֹ לַפְעַל וּלְהַשִּׁיג בַּיּוֹם זֹאת חֲנֻכָּה.

יעקב דקטל ית יתבי שכם דהוו חבו על דינה אחתיה ואת יוחנן ברי אורי עובדך כאבנר בר נר רב חילותא דישאל ואת יונתן ברי אורי עובדך כיהונתן בר שאול די קטל ית פלשתאי ואת אלעזר ברי אורי עובדך כפנחס בר אלעזר די קני קדם אלהיה ושיזב ית בני ישראל מרוגזא על דנא קמו חמשה בני מתתיה ביומא ההוא ואגיוח קרבא בעממיא האינן וקטלו מנהון קטלא סגיא לחדא ואתקטיל מנהון יהודה: נב בה שעתא ההיא כד חזו דאתקטיל יהודה תבו ואתו לות אבוהון אמר להון למה תבתון: נג ענו ואמרין יהודה אחונא אתקטיל די הוה מתחשיב כות כולנא: נד ענה מתתיה ואמר להון אפוקי עמכון ואגיוח קרבא עם עממיא האלין דלמא יובדון בני ישראל ואתון תתנחמון על אחוכון: נה ונפק מתתיה ביומא ההוא עם בנוהי ואגיוח קרבא בעממיא האינן: נו ואלהא שמיא מסר כל גיברי עממיא האלין בידיהון וקטלו מנהון קטלא סגיא כל שליף חרבא וכל אחד קשתא ורברכי פחואתא ולא אשתאר מנהון משיזיב וערק מן דאשתזיב מנהון לאפרכי ימא ואלעזר הוה מתעסק בקטלא פיליא וטבע בפורתא דפיליא: נז ובעוהי אחוהי בין חייא ובין מיתא ולא אשכחו יתיה ובתר כן אשכחו יתיה טביע בפורתא דפילא: נח וחדו בני ישראל די אתמסרו שנאיהון בידיהון מנהון קלו בנורא ומנהון צלבו על אילנא ובגרס חייבא מטעי עמיה קלוהי בנורא עמא בית ישראל: נט ואנטיוכס מלכא כד שמע די אתקטיל בגרס תניניה וכל רברבוהי דעמיה יתיב בספינתא וערק לאפרכי ימא וכל אתר דייתי מרדין ביה ואמרין ליה עריקא עריקא ורמא בנפשיה לימא: ס בתר דנה עאלו בני ישראל לבית מקדשא ובנו תרעיא ודכיאוו בית מקדשא מן קטיליא ומן סאובתא: סא ובעו משחא דזיתא דכיא לאלדלא בוציניא ולא אשכחו אלא צלוחית חדא דהות חתימה בעזקת כהנא רבא מיומי שמואל נבייא וידעו דהיא דכיא: סב באדלקות יומא חדא הוה ביה ואלהא שמיא די שכינ שמייה תמן יהב בה ברכתא ואדליקו נר תמניא יומין: סג על כן קיימו בני חשמונאי הדין קיימא ואסרו הדין אסרא אינן ובני ישראל כולהון: סד להודעא לבני ישראל למעבד הדין תמניא יומין הדוא ויקר כיומי מועדייא דכתיבין באורייתא ולאדלקא בהון להודעא למאן דייתי מבתריהון ארי עבד להון אלההון פרקנא מן שמיא: סה בהון לא למספד ולא למגזר צומא וכל דיהי עלוהי נדרא ישלמיניה:

וְכָלֵן יִרְבֵּה בַּעֲדָהּ בְּיָמִים אֵלּוּ וַיִּזְהַר בְּשִׁמְרֵת פִּיּו וַיִּרְבֵּה בְּלִמּוּר הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה... וְסְגוּלָּה כּוֹמֵר בְּיוֹם זֶה פְּסוּק "שְׁבוּ שְׂבָרֵינוּ לָנוּ מֵעַט אֶכֶל" ש"ח (שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנֶה. וְקִשְׁר הַפְּסוּק לְחֲנֻכָּה עֵצַן עֲטַרְתַּי וַיּוֹצֵא סוּף פָּרֶשֶׁת מִקֵּץ וְאֶפְשָׁר שָׁזָה מְקוֹר הַסְּגוּלָּה) פְּעֻמִּים וְאֶחָד יֵאמָר שִׁיר הַשִּׁירִים כָּלּוּ, וַיִּגְמַר הַתְּהִלִּים וְאָנָּה בָּכָה וכו' וְנִזְכָּה לְגַאֲלָה שְׁלֵמָה כְּלָלִי וּפְרָטִי בְּרוּג' וּלְבִיבֵית מְשִׁיחַ צִדְקָנוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

סדר הצדקה בחנוכה

(מתוך ספר כף החיים לר"ח פלאג'י, עז. והוא תיקון גדול לחטא הידוע ועוד)

כתב בספר מעשה הצדקה (דף קכט ע"ב אות מ"ו) וזה לשונו: והנה הדרך ישכון אור באופן סדר התיקון הנזכר של נר מצות החנוכה.

כי יפריש תחילה מאה פרוטות של כסף

בסוד מה שאמר הכתוב "כָּף אֶחָת עֶשְׂרֵה זָהָב" וכו', ויחלקם לתלמידי חכמים ירכי קשוט, וכמלת כף עולה מאה בחשבון פ"ף אחד של שמן המנורה שהיא התורה, והם מלאים התורה והענוה שהם העולים במקום קרבן וקטורת סמים, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ע"פ מנחות קי.), ובְּכָל מְקוֹם מְקַטְר מִגֶּשֶׁת לְשָׁמִי - אלו התלמידי חכמים שעוסקין בתורה לשמה.

ואחר כך יפריש עוד ארבעים וארבע פרוטות

כנגד ריבוע שם אהי"ה, ורמוז באות א', והנה מאה וארבעים וארבע עולות קדוש, המורה על הבינה, כי מצידה הניסים והגאולות

וכן בבח התיקון הקדוש הזה יעלו כל ניצוצות הקודש שלו שיצאו לבטלה, שהם הם הדמים היקרים של האדם

וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (נדה יג.), כל המוציא שכבת זרע לבטלה, כאלו שפך דמים, והנה עתה ימלא ידו וכפו ממתן דמים על גבי המזבח, שהם התלמידי חכמים כנזכר לעיל, וגם אלו הפרוטות יתחלקו לקצת תלמידי חכמים שהם ירכי רבנן.

ויכול לחלקם באיזה יום שירצה כולם בבת אחת, אבל ארבעים וארבע פרוטות הנשארות יחלקם אחת לאחת, יום על פי מדותיו בסדר המדרגות כי זכין לאדם שלא בפניו, וביום השני לכבוד השבט והנשיא של יומו השליט בו, וכן על זה הדרך עד שביום השמיני ישלים אותם ובכך יזכה לעלות כל ניצוצות הקודש בכח קדושת הימים והדלקת הנרות ומכאן תראה שנהנו לחלק המעות לחינוקות ולקטנים בימי חנוכה ופורים שהם בסוד נצח והוד, עד כאן לשונו.

אֶלֶּהָ דְּמֵאִיר עֲנִי

מְצִינוּ בְּרַבּוֹתֵינוּ זְכוֹנוֹם לְבִרְכָּה בְּמַה הַנְּהָגוֹת לַעֲשׂוֹת
לְכַבּוֹד נִשְׁמַת רַבִּי מֵאִיר בְּעַל הַנֶּס בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ טִבֵּת. בָּהֶם:

הַדְּלָקַת נֵר כָּתַב רַבֵּינוּ הֵבֵן אִישׁ חֵי זִיע"א (ש"א סוף הל' חֲנֻכָּה), "וּמִנְהִיגֵנוּ
לְהַדְלִיק שֶׁמֶן לְמֵאִיר לְכַבּוֹד נִשְׁמַת רַבִּי מֵאִיר בְּעַל הַנֶּס
זִיע"א, בְּיוֹם רֹאשׁ חֹדֶשׁ טִבֵּת". [ע"ש עוֹד בְּמַעֲלַת הַשְׁמָחָה בְּחֻנְכָּה וּבִפְרָט בְּשִׁבְת
חֲנֻכָּה וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ וּבְשִׁמְחָה בְּהַלֵּל בְּחֻנְכָּה וְכו'] וְכֵן הוֹבֵא בְּ"כַף הַחַיִּים" (סִימָן תר"ע).

צִדְקָה עֵינֵי לְרַבֵּינוּ אַבְרָהָם פֿלאַגִּי זִיע"א בְּסִפְרוֹ וְהוֹכִיחַ אַבְרָהָם (פָּרָק יב
מִז' ע"א) "...כִּי כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל רָאוּי שִׁיְהִיָּה מִתְנַדֵּב בְּחֻנְכָּה כְּפִי
יְכָלְתּוֹ לְעַלּוֹי נִשְׁמַת רַבִּי מֵאִיר בְּעַל הַנֶּס זְכוֹנוֹ לְבִרְכָּה, שֶׁהַזְמָן הַזֶּה רָאוּי
לַעֲשׂוֹת בּוֹ כֵּן, וְשִׁיתֵּן הַכֶּסֶף בְּיַד גִּבְאֵי קַפַּת רַבִּי מֵאִיר בְּעַל הַנֶּס. וְאִם
אֵין לוֹ יְכָלֶת לָתֵת כֶּסֶף, שִׁיקַח לִפְנֵי הֵיכַל ה' מַעֲט שֶׁמֶן אוֹ נֵר,
וְיִדְלִיק לְעַלּוֹי נִשְׁמַתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק" וְכו' ע"ש בְּהַרְחָבָה הַטְעָמִים בְּזֶה.
[וְהֵבִיא דְּבָרָיו אֲבִיו הַקָּדוֹשׁ בְּ"מוֹעֵד לְכָל חַי" (סי' ז"ך עו), מִשֶּׁם "בְּנֵי נֶאֱמָן אַבְרָהָם אֶהְיִי"]

סְעוּדָה סִפֵּר הַמַּגִּיד רַבִּי בְּרוּךְ רוֹזֶנְבִּלוֹם שְׁלִיט"א, שֶׁמִּקְדַּמַּת דָּנָא נִהְגוּ
בְּקַהְלֹת פָּרַס לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה בְּחֻנְכָּה לְכַבּוֹד רַבִּי מֵאִיר בְּעַל הַנֶּס.

וְאֵגֵב נֶצִּין מִדְּבָרֵי הַרַמ"ע מִפֶּאֱנוּ זְכוֹנוֹ לְבִרְכָּה (בְּמֵאֵמֶר חֲקוֹר דִּין), שֶׁכָּאֲשֶׁר אוֹמֵר
"אֶלֶּהָ דְּמֵאִיר עֲנִי" [שְׁמֻקּוֹרוֹ בְּמִס' עֲבוּדָה זָרָה דָּף יח, רֹאֵה שֶׁם הַמַּעֲשֶׂה], וְכֵן לִפְנֵיהַ שְׁפוֹן
רַבִּי מֵאִיר בְּעַל הַנֶּס בְּזֶה בַּעַת שֶׁאֵמֵר לְשׁוֹר בֵּית הַסֵּהר שִׁיאֵמֵר כֵּן וַיִּנְצֵל. עֵינֵי שֶׁם
וּבִמְפָּרֵשׁ [וְהוֹבֵא בְּ"פֶתַח עֵינַיִם" לְחִיד"א (שֶׁם) וּבְ"בֵן אִישׁ חַי" (ש"ב רֹאֵה ג', לַעֲנִין הַנוֹדֵר לְצַדִּיקָה) וְעוֹד].

וּבַעֲזֵה"י עֲרַכְנוּ קֶנְטֶרֶס בְּעֵינַיִם אֵלֶּי "אוֹר לְמֵאִיר" נִתַּן לְקַבְּלוֹ בְּחֻנְכָּה בְּאֵימִיל mas819514@gmail.com